

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Význam chráněných území v ČR

Eva Hofrichtrová

© 2009 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Význam chráněných území v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. dubna 2009

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu diplomové práce panu PaedDr. Miloši Bělohoubkovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a také za trpělivost, díky níž se mi podařilo napsat mojí diplomovou práci.

Význam chráněných území v ČR

The importance of protected territories in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na ochranu přírody a krajiny v České republice, zejména v oblasti Šumavy. První část obsahuje charakteristiku sledovaného území (geologie, geomorfologie, klima, hydrologie, fauny, flóry, zemědělství, průmysl, historie). V další části je analyzován předmět a význam chráněných oblastí v Národním parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti Šumava. A dále jsou popsány projekty, které jsou zaměřeny na dostupnost zajímavých lokalit na Šumavě pro osoby se zdravotním postižením a pro upoutané na invalidním vozíčku. V závěru práce je dotazníkové šetření, které je určeno ke zjištění informovanosti lidí o chráněných území v České republice.

Summary

The diploma thesis deals with the nature conservation particularly in the area of the Šumava. First, the chronology of the monitored territory of geology, geomorphology, climate, hydrology, fauna and flora, agriculture, industry and history is involved. Furthermore the subject and the importance of preserved parts of national parks and protected landscape areas are analyzed. In addition, the projects which specialize in the availability of interesting localities in the Šumava for physically handicapped people and people on wheelchairs are described. Finally, the questionnaire research which observes the people's awareness of preserved areas in the Czech Republic is elaborated.

Klíčová slova: ochrana přírody a krajiny, charakteristika Šumavy (geologie, geomorfologie, klima, hydrologie, fauna a flóra, zemědělství, průmysl, historie), význam a předmět ochrany, dostupnost lokalit,

Keywords: the natura conservation, the chronology of the Šumava (geology, geomorphology, climate, hydrology, fauna and flora, agriculture, industry, history), the subject and the importance of preserved parts, the availability of locality

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika.....	9
2.1	Cíle práce	9
2.2	Metodika práce.....	9
3	Literární rešerše.....	12
3.1	Ochrana přírody a krajiny	12
3.2	Teoretické principy ochrany přírody	14
3.3	Vědecké výzkumy v oblasti ochrany přírody.....	15
3.4	Biotopy České republiky.....	15
3.5	Kategorie zvláště chráněných území.....	17
4	Charakteristika NP Šumava a CHKO Šumava	19
4.1	Geografická charakteristika území NP Šumava a CHKO Šumava.....	19
4.2	Geologická a geomorfologická charakteristika.....	20
4.3	Klima.....	20
4.4	Hydrologie	21
4.5	Pedologie.....	22
4.6	Vegetace	22
4.7	Zvířena	23
4.8	Lesnictví.....	24
4.8.1	Větrné a kůrovcové kalamity na Šumavě.....	26
4.9	Historie území	26

4.10	Zemědělství	28
4.11	Průmysl	29
4.12	Turistika a cestovní ruch na Šumavě	29
5	Předmět a význam ochrany daného území	32
5.1	Historie ochrany přírody na Šumavě	32
5.2	Chráněná krajinná oblast Šumava (CHKO Šumava)	33
5.3	Národní park Šumava	43
6	Dostupnost vybraných lokalit	52
6.1	Projekt Dostupná Šumava	52
6.2	Dostupné lokality pro vozíčkáře	53
7	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	58
7.1	Cíl výzkumu	58
7.2	Charakteristika výzkumné metody	59
7.3	Charakteristika výzkumného vzorku	60
7.4	Interpretace dat	61
7.5	Vyhodnocení dotazníkového šetření	69
8	Závěr	71
9	Seznam literatury	73
10	Přílohy	75

1 Úvod

Snad každý z nás si váží toho, co je pro něj v životě a i pro život samotný vzácné, důležité či potřebné, a proto si tyto hodnoty snaží udržet, zachovat a chránit. A nejinak to funguje i ve společnosti. S postupujícím „věkem společnosti“ si začínáme taktéž uvědomovat naše hodnoty, jenž jsou důležité pro bezproblémový chod lidské společnosti a na „pomylném“ prvním stupni významnosti se umístila naše příroda kolem nás a životní prostředí.

Ale nebylo tomu tak vždy a člověk za vidinou lepších podmínek pro něj samotného, ať už máme na mysli rozvoj hospodářství, zvětšující industrializaci, rozšiřující urbanizaci či v posledních letech globalizaci, drancoval a ničil přírodu, můžeme říci zcela bezhlavě.

A až nyní zjišťujeme jaké nevratné škody byly v minulosti na naší přírodě napáchány a snažíme se o záchranu posledních přírodních hodnot a ochranu životního prostředí, prostřednictvím cílené a záměrné ochrany vzácných oblastí naší planety.

A právě tematika ochrany přírody a krajiny je základním tématem diplomové práce. Zde by měla být tematika ochrany přírody a krajiny dostatečně charakterizována a vysvětlena. Jako cílová oblast zkoumání v této práci byla vybrána oblast Šumavy, neboť právě v tomto horstvu se vyskytují významné lokality se vzácnými ekosystémy, jenž svým charakterem vyžadují již zmíněnou ochranu a vyskytují se zde všechny kategorie ochrany, které jsou v naší republice uplatňovány.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíle práce

Cílem práce v úvodu je podrobná charakteristika zkoumané šumavské oblasti. Cílem je získat ucelený pohled na charakter zkoumané oblasti z hlediska fyzicko – geografických charakteristik, jak hospodářství, historie oblasti , tak i turistiky a cestovního ruchu.

Druhým cílem práce je zjistit, jaké kategorie ochrany přírody ve sledované šumavské lokalitě jsou vyhlášeny, jak v Chráněné krajinné oblasti Šumava, tak i v Národním parku Šumava, hlavně zjistit jejich předmět a význam chránění.

Dalším cílem práce bylo zjistit, zda je šumavská oblast dostupná i pro obyvatele, kteří jsou pohybově omezeni nebo úplně upoutáni na invalidní vozíček.

Posledním cílem práce bylo zjistit znalost, informovanost obyvatel o našich chráněných územích a jejich zájem o naše chráněné území z hlediska návštěvnosti.

2.2 Metodika práce

První použitou technikou byla analýza dokumentů.

Prvním prostudovaným materiálem byla publikace autorů Karla Friedla a Václava Zieglera „**Ochrana přírody se zřetelem k ochraně přírody a krajiny v České republice**“. Tento učební text vydala Univerzita Kalova v Praze v roce 2004 a byl určen pro posluchače Pedagogické fakulty. Tato publikace je rozdělena do devíti kapitol, v kterých autoři zkoumají celkovou charakteristiku problému ochrany přírody, jak u nás v České republice, tak i ve světě a jedna kapitola je věnována ochraně přírody na Slovensku. V tohoto textu jsou zkoumány základní teoretické principy ochrany přírody, základní biotopy, které se vyskytují v České republice, historie ochrany přírody

a také potřebná legislativa, která se zabývá touto problematikou. Dále je analyzována problematika zvláště chráněných území a zvláště chráněných druhů organismů a památných stromů. Největší část publikace je věnována charakteristice našich národních parků a chráněných krajinných oblastí.

Dalším prostudovaným materiálem byl **„zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny“**, ze dne 19. února 1992. Tento zákon je základním legislativním prostředkem, který určuje a vymezuje prostředky ochrany přírody. Tento zákon je rozčleněn na devět částí. Je zde ustanoveno v první části „úvodní ustanovení“, v druhé části „obecná ochrana přírody a krajiny“, v třetí části „zvláště chráněná území“, ve čtvrté části „Natura 2000“, v páté části „památné stromy, zvláště chráněné druhy rostlin, živočichů a nerostů“, v šesté části „některá omezení vlastnických práv, finanční příspěvky při ochraně přírody, přístup do krajiny, účast veřejnosti a právo na informace v ochraně přírody“, v sedmé části „orgány státní správy v ochraně přírody“, v osmé části „odpovědnost na úseku ochrany přírody“ a v poslední deváté části „ustanovení společná, přechodná a závěrečná“. V příloze tohoto zákona je seznam národních parků a chráněných krajinných oblastí se zřizovacím právním předpisem a sídlem správy.

Prostudovaným materiálem, jenž byl přínosný pro práci byla publikace od kolektivu autorů pod vedením RUBÍNA nazvaná **„Národní parky a chráněné oblasti“**. Tato publikace byla vydána v roce 2003 v Praze a obsahuje cenné informace a podrobnou charakteristiku daných lokalit po celé České republice. Tento text byl vysoce přínosný z oblasti základních informací o charakteristice oblasti Šumavy. Je nutno říci, že je to již velice odborný text, neboť zkoumanou problematiku studuje velice úzce.

Dalším prostudovaným materiálem byla publikace od kolektivu autorů pod vedením pana ANDĚRY nazvaná **„ŠUMAVA, příroda – historie – život“**, která byla vydána v nakladatelství Baset v roce 2003. Tato publikace je velmi obsáhlá a je

zaměřena na podrobný popis Šumavy jak z hlediska její geografie, přírody, dějin, kultury, hospodářstvím, dopravou a turistikou. Celá publikace je výrazně ilustrovaná.

Jako další použitou technikou při získávání potřebných dat a informací bylo dotazníkové šetření.

Dotazníkové šetření proběhlo na základě sestavení dotazníkového listu, který obsahoval různé typy otázek (otevřené, polootevřené, uzavřené) v celkovém počtu jedenácti. Samotné dotazníkové šetření proběhlo v měsíci září roku 2008 ve vybraných lokalitách v centru Plzně. Dotazník byl určen pro obyvatele starší 21 let.

3 Literární rešerše

3.1 Ochrana přírody a krajiny

Ochranou přírody a krajiny se podle zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ze dne 19. února 1992, rozumí dále „vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.“

Tato ochrana přírody a krajiny se podle tohoto zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, zajišťuje zejména:

- a) ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability krajiny,
- b) obecnou ochranou druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zvláštní ochranou těch druhů, které jsou vzácné či ohrožené, pozitivním ovlivňováním jejich vývoje v přírodě a zabezpečováním předpokladů pro jejich zachování, popřípadě i za použití zvláštních a odchovných zařízení,
- c) ochranou vybraných nalezišť nerostů, paleontologických nálezů a geomorfologických a geologických jevů i zvláštní ochranou vybraných nerostů,
- d) ochranou dřevin rostoucích mimo les,
- e) vytvářením stále zvláště chráněných území a péčí o ně,
- f) účastí na tvorbě a schvalování lesních hospodářských plánů s cílem, zajistit ekologicky vhodné lesné hospodaření,

- g) spoluúčastí v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny,
- h) účastí na ochraně půdního fondu, zejména při pozemkových úpravách,
- i) ovlivňováním vodního hospodaření v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů při zachování přirozeného charakteru a přírodě blízkého vzhledu vodních toků a ploch a mokřadů,
- j) obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů, například při rekultivacích a jiných velkých změnách ve struktuře a využívání krajiny,
- k) ochranou krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace.

Pro následující účely práce je nezbytné vymezení některých základních pojmů, s kterými budeme v následujícím textu pracovat.

- *Planě rostoucí rostlina (dále jen „rostlina“)* – jedinec nebo kolonie rostlinných druhů včetně hub, jejichž populace se udržují v přírodě samovolně. Rostlinou jsou všechny její podzemní i nadzemní části.
- *Volně žijící živočich (dále jen „živočich“)* – jedinec živočišných druhů, který se vyskytuje v přírodě a není v přímé péči člověka.
- *Živočišný nebo rostlinný druh* – systematická jednotka nižšího řádu.
- *Biotop* – soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu,

populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů.

- *Ekosystém* – funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase.
- *Krajina* – část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

3.2 Teoreticko principy ochrany přírody

FRIEDL (Friedl, Ziegler, 2004) uvádí tři základní teoretické zásady – principy ochrany přírody:

- 1) průzkum a vědecký výzkum přírody jako celku i jednotlivých součástí, ze kterých je příroda složena,
- 2) na základě vědeckého výzkumu nutno přistoupit k co nejširší osvětě v lidské společnosti,
- 3) a na základě vědeckého výzkumu a osvěty pak lze přistoupit k samotné ochraně přírody a během této činnosti i nadále pokračují jak vědecký výzkum, tak i co nejširší osvěta.

3.3 Vědecké výzkumy v oblasti ochrany přírody

Samotná ochrana přírody stále potřebuje poznávat nejen nové druhy organismů, ale také jejich vztahy k neživému prostředí a vztahy mezi jednotlivými druhy organismů. Tyto problémy řeší následující součásti vědeckého výzkumu (Friedl, Ziegler, 2004):

- systematika – umožňuje poznání bohatství diverzity biologického světa,
- ekologie – studuje vztahy mezi organismy a vztahy mezi organismy a prostředím, je postavena na poznání jednotlivých druhů organismů,
- vědy geologické a geomorfologické – studují současný stav horninového prostředí, tak i stav v jeho historickém vývoji, který může ozřejmit i vývoj fosilních ekosystémů a jeho vztahy k vývoji ekosystémů současných,
- biologie ochrany přírody – zabývá se příčinami vzniku problémů snižování genetické diverzity, druhové diverzity a diverzity společenstev a ekosystémů a řešením krizí, které vyplývají ze snižování těchto diverzit.

3.4 Biotopy České republiky

Popis jednotlivých biotopů, který je další součástí kapitoly, není a ani nemůže být kompletní, neboť podrobná charakteristika by mohla být tématem celé diplomové práce a některé základní biotopy, které jsou známé, jsou jen vyjmenovány. Rozdělení biotopů je podle Friedla (Friedl, Ziegler, 2004):

1. Mokřadní olšiny – světlé porosty olše lepkavé místy se slabou příměsí břízy pýřité; typické pro zamokřené terénní sníženiny na plošinách a v širokých říčních nivách

2. Lužní lesy – je to několik typů porostů závislých na výšce hladiny spodní vody a intenzitě záplav; soustředěny podél velkých řek
3. Bučiny a jedlobučiny – listnaté či smíšené lesy s převahou buku lesního; charakteristické jsou pro podhorské oblasti, ale také pro hluboká údolí řek a kopce nad ně se tyčící
4. Borové lesy – u nás téměř všude, na méně úrodných, hlavně písčitých půdách
5. Horské smrčiny – bývaly přirozeným ekosystémem v polohách od 950-1400 m n. m.; porosty smrku doplňuje jeřáb ptačí i jedle bělokorá; nejvíce se vyskytují na našich horách
6. Suťové lesy – vyskytují se na strmých svazích, výchozech skal a jiných útvarech jejichž podloží je tvořeno tvrdými horninami; převládá javor mleč, javor klen a jasan ztepilý
7. Rašelinné lesy a rašeliniště – vyskytují se u nás jen horských oblastech; jsou přirozenou zásobárnou vody a svým charakterem připomínají severskou tundru; lesy se smrskem ztepilým a různými druhy borovic
8. Kulturní les – u nás nejčastější biotop; člověkem nejvíce ovlivněný typ lesa, se kterým se u nás setkáme naprosto běžně; různé druhy dřevin, zejména smrk a borovice, jsou v nich pěstovány v nepřirozených podmínkách, a proto hůře rostou a snáze podléhají různým škůdcům
9. Alpinské bezlesí – typickým keřem je borovice kleč, u nás jen v Krkonoších a v Hrubém Jeseníku
10. Paseky – dočasně narušují souvislé lesní porosty; u nás se vyskytují velmi často po celém území
11. Stepi a lesostepi – jen drobné úseky v Českém středohoří, Českém krasu, Dolním Povltaví a na jižní a střední Moravě
14. Mokřady a tůně – mokřady jsou území s půdou nasycenou vodou trvale nebo zaplavenou po určité období roku

další biotopy : 15. Pole, 16. Meze, úhory a větrolamy, 17.Řeky, 18. Přehrad, 19. Potoky a jejich okolí, 20. Rybníky, 21. Jezera, 22. Píščiny, 23. Skály a sutě, 24. Podzemní svět – jeskyně a propasti, 25. Zahrady a sady, 26. Vesnice a města, 27. Městské zámecké parky a ozdobné zahrady, 28. Obory, 29. Průmyslová a zdevastovaná krajina.

3.5 Kategorie zvláště chráněných území

Zvláště chráněná území jsou území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná a podle zákona o č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je kategorizujeme:

- národní parky,
- chráněné krajinné oblasti,
- národní přírodní rezervace,
- přírodní rezervace,
- národní přírodní památky ,
- přírodní památky.

Národní parky (NP) – rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením. Metody a způsoby ochrany jsou odstupňovány na základě členění území národních parků zpravidla do tří zón ochrany přírody.

Chráněné krajinné oblasti (CHKO) – rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení. Hospodářské využívání těchto území se provádí podle zón odstupňované ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. Rekreační využití je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty chráněné krajinné oblasti.

Národní přírodní rezervace (NPR) – menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.

Přírodní rezervace (PR) – menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.

Národní přírodní památky (NPP) – přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

Přírodní rezervace (PR) – přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar, naleziště vzácných nerostů, s regionálním, ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

4 Charakteristika NP Šumava a CHKO Šumava

4.1 Geografická charakteristika území NP Šumava a CHKO Šumava

Chráněná krajinná oblast Šumava, která v podobě úzkého pásu přilehá k národnímu parku podél její severovýchodní strany, se nachází v jihozápadní části Čech a rozprostírá se podél státní hranice s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo. Administrativně celé toto území náleží do tří okresů (Klatovy, Prachatice a Český Krumlov) a dvou krajů (Plzeňský, Jihočeský).

Nejsevernější bod území NP Šumava leží u křižovatky silnic v údolí říčky Křemelné, 8 km severovýchodně od Železné Rudy. Nejjižnější bod nalezneme u mostu přes potok Pastřici, 2 km jihozápadně od obce Zadní Zvonková. Nejzápadnější bod leží v zákrutu lesní cesty při okraji lesa, 1,5 km jižně od středu Železné Rudy. Nejvýchodnější bod se nachází na západním okraji obce Zadní Zvonková.

Nejsevernější bod CHKO Šumava leží v zákrutu silnice 0,5 km severovýchodně od obce Víteň. Nejjižnější bod se nachází při hraniční silnici na kraji lesa, 4,5 km jižně od obce Přední Výtoň. Nejzápadnější bod nalezneme u silnice na kraji lesa, 1,5 km jihozápadně od obce Svatá Kateřina a nejvýchodnější bod leží při silnici na kraji lesa, 4 km jižně od obce Přední Výtoň.

Národní park svou rozlohou 68 064 ha je největším národním parkem v České republice. Chráněná krajinná oblast má celkovou výměru 99 624 ha a tvoří ochranné pásmo NP.

4.2 Geologická a geomorfologická charakteristika

Celé sledované území náleží ke geomorfologickému celku Šumava, jenž je součástí významné geologické jednotky Český masiv a od SZ k JV rozlišujeme podcelky Železnorudská hornatina, Šumavské pánve a Trojmezenská hornatina. Celkově má Šumava středohorský ráz bez velkých výškových rozdílů.

Šumava je kra vyzdvižená nad okolní krajinu v době alpinského vrásnění. Zbytky třetihorního zarovnaného povrchu nalézáme ve vrcholových partiích Šumavy jako Šumavské pláně. Zvýšená vodní eroze vytvářela hluboká horská údolí, v nichž se v ledových dobách držely větší akumulace sněhu a vznikly karové ledovce a ledovcové splazy. Erozní činností ledovce docházelo ke vzniku morfologických výrazných depresí – karů, které jsou dnes zaplněny jezery (Černé, Čertovo, Laka, Prášilské a Plešné) a vysokých valů - morén. Díky mrazovému zvětrávání vznikly mrazové sruby, balvanová moře a vrcholová skaliska. Z dalších morfologických tvarů zde můžeme nalézt sklaní okna, v říčních korytech mísy a obří hrnce, viklany, vysoké sklaní věže a kamenné stoly.

Po oteplení středoevropského klimatu se navrátil na většinu plochy les. Přitom vznikla četná rašeliniště, která nesou místní označení slatě. Přirozený lesní porost, v němž se střídal smrk s jedlí, bukem a javorem, byl v 17. století nahrazován smrkovými monokulturami.

4.3 Klima

Velká část sledovaného území patří podle klimatického členění do chladné oblasti a část předhůří spadá již do mírně teplé oblasti. Podnebí má přechodný charakter mezi oceánským a kontinentálním klimatem s malými ročními teplotními výkyvy a s poměrně vysokými a během roku stejnoměrně rozloženými srážkami.

Průměrné roční teploty se pohybují od 6°C v nadmořských výškách okolo 750 m do 3°C ve výškách 1300 m. Poloha Šumavy na závětrné straně alpského masivu

způsobuje při jižním a jihozápadním proudění výrazný fénový efekt. Srážkové úhrny jsou charakteristické tím, že od severovýchodního okraje území (800-900 mm srážek) výrazně přibývají k hraničnímu horskému pásmu, kde spadne až 1500 mm. Jsou zde i místa, která se nachází ve srážkovém stínu (např. okolí Nových Hutí a Borových Lad). Zimní srážky jsou nejbohatší podél státní hranice, kde sněhová pokrývka přetrvává 120 až 150 dnů v roce.

Směr a rychlost větru je výrazně ovlivňován členitým reliéfem území, kde nejvyšší průměrnou rychlost větru vykazují volné nezalesněné plochy a nejnižší rychlost větru byla naměřena v uzavřených hlubších údolích. Převládá zde západní až jihozápadní směr proudění a nejméně četné je zde severní a jihovýchodní směr proudění.

Typické pro šumavskou oblast jsou časté mlhy. Především je to ve vrcholových polohách a také v uzavřených konkávních terénních tvarech.

4.4 Hydrologie

Většina sledovaného území patří k úmoří Severního moře a povodí Labe. Pouze malé příhraniční části Šumavy spadají do povodí Dunaje, a tedy do úmoří Černého moře. Téměř celé území náleží od roku 1978 do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV), v níž hrají důležitou roli rozsáhlé rašeliništní komplexy a také velké plochy dalších mokřadních biotopů.

Nejvýznamnější řeky tohoto území jsou Vltava a Otava, které pramení v centrální části pohoří. Řeka Otava, která vzniká soutokem Vydry a Křemelné, se svými přítoky odvodňuje celou západní část NP a střední část CHKO Šumava. Řeka Vltava pramení jako Černý potok na východním svahu Černé hory, po soutoku s Vltavským potokem nese název Teplá Vltava a až po soutoku se Studenou Vltavou ji nazýváme Vltavou.

4.5 Pedologie

Sledované území náleží do regionu horských podzolů. Toto území je charakteristické výraznou výškovou stupňovitostí. Další významnou složkou v pedologické charakteristice jsou subregiony s převahou hydromorfních půd.

Z celkového pohledu jsou v tomto území dominující podzoly, především podzol kambizemní a humusový a na nejvyšších vrcholech se vyskytuje i podzol typický. V nižších polohách oblasti podzolů zauímají různé velké plochy tzv. rezivé půdy. Tyto půdy ve vrchovinných částech přecházejí k silně kyselým půdám kambizemím. V pramenných oblastech a v nivách podél většiny vodních toků můžeme nalézt pruhy glejí.

4.6 Vegetace

Spolu s celým územím ČR patří Šumava ke středoevropské provincii květenné oblasti.

Podhůří a části položené v nižších partiích oblasti spadají do fytogeografické oblasti mezofytikum. Tato oblast je v oblasti charakteristická květnatými bučinami a jedlinami a kyselými podhorskými bučinami. Můžeme zde nalézt např. dub zimní, lípu malolistou, svízel lesní, jaterník trojlaločný aj. Zástupce květeny v této oblasti jsou druhy s celoevropským rozšířením, ale vyskytují se zde i druhy, které připadají do alpského rozšíření jako např. dřípátka horská a pleška stopkatá.

Oblasti položené ve vyšších částech Šumavy můžeme zařadit do fytogeografické oblasti oreofytikum. Z lesní vegetace zde můžeme spatřit smrko-buko-jedlový smíšený les a v menší míře i klimaxové a podmáčené smrčiny a jedliny. V této oblasti mají horní hranici rozšíření např. borovice blatka, lípa velkolistá, jilm horský, lipnice oddálená aj. a naopak zde již začíná výskyt skutečných horských druhů.

Na Šumavě se také nachází významní zástupci endemických druhů, kteří mají své rozšíření i na bavorské a rakouské straně. A jsou to hořeček mnohotvárný český, oměj šalamounek, prstnatec májový rašelinný a zvonečník černý.

Šumava patří k územím s největší diverzitou mechorostů, lišejníků a hub v rámci České republiky.

4.7 Zvířena

Fauna Šumavy má téměř výhradně lesní charakter až na významnou výjimku, kterou představuje fauna bezlesých rašelinišť.

Výraznější změny druhového spektra nastaly s nástupem kolonizace tohoto území a s příchodem člověka. Došlo k průniku nových druhů, které byly vázány na otevřenou krajinu, ale také došlo k výraznému snížení početnosti některých forem živočichů, které byly vázány na svá přirozená stanoviště. Některé druhy dokonce zcela vymizely, a to z důvodu toho, že buď ztratily své původní biotopy nebo byly vymýceny člověkem. Týkalo se to převážně velkých šelem, některých druhů dravců a sov. Některé původní lesní druhy a společenstva dnes můžeme nalézt pouze v malých populacích.

Ve smíšených lesích můžeme dnes nalézt velkou diverzitu měkkýšů, vzácného hmyzu (střevlíci, roháček, nosatec, kovařík) a z obratlovců jsou nejvzácnější z hlediska ohrožení např. strakapoud bělohřbetý, puštík bělavý, lejsek malý a rys ostrovid.

V ekosystému horských smrčín patří mezi nejvýznamnější zástupce fauny např. kobylka smrková, okáč rudopasý, tetřev hlušec a netopýr severní.

Kary a ledovcová jezera jsou význačná řadou reliktních nebo velmi ohrožených druhů jako jsou např. planktonní organismy perloočka a vznášivky, velmi vzácná klešťanka a hlavně se zde vyvíjejí larvy vodního hmyzu př. chrostíka a jepice.

Balvanité sutě byly donedávna z hlediska výskytu druhů živočichů dosti přehlíženy. Bylo zjištěno, že díky specifickým podmínkám, které tyto útvary nabízejí se zde vyskytují vzácné druhy pavouků (slíd'áci, třesavky, skákavky, snovačky, aj.).

Významné druhy pavouků můžeme také pozorovat v oblasti rašelinišť. V této oblasti se také vyskytují významná stanoviště různých čeledí brouků (střevlíci, mandelinky, nosatci, potápníci a lýkožroutovití brouci), vážek (šídlo rašelinné, vážka tmavá, lesklíče horská) a ploštic (znakoplavka, klešťanka).

V šumavských tocích můžeme spatřit populace perlorodek a vzácného raka říčního. A přehradní nádrž Lipno je významné výskytem některých druhů ptáků např. volavky bílé, racka stříbřitého, rybáka černého i orla mořského.

4.8 Lesnictví

Již samotný název Šumava je úzce spojen s lesem, neboť již ve starých mapách antických geografů je uváděno území Šumavy jako „Silava Gabreta“ a právě silva znamená v překladu les. Šumavská část s částí rakouskou a německou představuje zbytek starého „hercynského lesa“ (smrk-jedle-buk), který je dodnes nejrozšířenějším lesním komplexem ve celé Střední Evropě. Tuto původní skladbu dřevin můžeme dnes najít v přírodní rezervaci Boubín. Lesy na české straně zaujímají zhruba 65 % celkové plochy území a v rámci samotného NP Šumava je to dokonce 83,8 %.

První cílené odlesňování Šumavy začalo již ve 13. století s nástupem klášterní kolonizace, pokračovalo s rozvojem sklářství, které bylo náročné na spotřebu dřeva a křemitého písku. V 1. polovině 18. století na Šumavě nastává hluboká dřevní krize a začíná se zde projevovat lesní hospodářství. Přistoupilo se k cílenému osévání mýtin a pasek. Od 19. století se zakládaly smrkové monokultury, jenž podléhají v dospělosti kalamitám (větrné, kůrovcové). K nejmenším změnám v dřevinné skladbě došlo v nejvyšších polohách nad 1100 m n. m., a to z důvody obtížné přístupnosti. V nižších polohách se již některé změny ve skladbě lesa dají určit a můžeme říci, že zde již najdeme pouze kulturní lesy.

Téměř jedna třetina lesů se nachází na stanovištích ovlivněných vodou, ale celkový charakter lesů odpovídá minerálně chudším stanovištím, jejichž podloží jsou převážně žuly, ruly a svory, které jsou chudé na vápník a hořčík. Vertikální vegetační

stupňovitost lesa je podmíněna zejména teplotou a množstvím srážek, které se mění s nadmořskou výškou. Na Šumavě se nachází 5.-9. lesní vegetační stupeň (lvs).

Tabulka č. 1 - Lesní vegetační stupně (lvs) a jejich plošné zastoupení v rámci NP Šumava

LVS	Porost	Zastoupení (%)	Plocha (ha)
0	bory	0,9	511
5	jedlové bučiny	0,2	97
6	smrkové bučiny	39,2	21 374
7	bukové smrčiny	32,5	17 750
8	smrčiny	25,3	13 834
9	vrchovištní kleč	1,9	1 044

Zdroj: Rubín a kol., 2003

Jak je patrné z tabulky č. 1 na území NP Šumava jsou nejrozšířenější smrkové bučiny s 39,2 % zastoupení z celkové plochy, které dávají šumavským lesům jejich charakteristický vzhled. Druhé nejrozšířenější jsou bukové smrčiny, který představují 7. lvs s 32,5 % plochy a dále pak jsou to smrčiny, vrchovištní kleč, bory a poslední jsou jedlové bory s 0,2 % zastoupení na sledovaném území. Toto procentuální zastoupení lze převést i na celé sledované území šumavských lesů.

Většina lesů byla už od počátku 19. století zakládána jako lesy produkční, s převahou smrkových monokultur. Přirozený charakter lesa byl do určité míry pozměněn dlouhodobým lesnickým hospodařením. Ale i dnes zde můžeme nalézt zcela přírodní fragmenty původní skladby lesa, převážně v jižních částech Šumavy.

4.8.1 Větrné a kůrovcové kalamity na Šumavě

Za největší přírodní kalamity, které ohrožují a devastují šumavský ekosystém jsou považovány větrné a kůrovcové kalamity.

Kůrovec neboli lýkožrout smrkový (*Ips typographus*) patří mezi nejvýznamnější hmyzí škůdce celé Evropy. Je to fyziologický škůdce smrku, který za normálních podmínek napadá především čerstvě odumřelé stromy (větrné vývraty, sněhové zlomy, pokácené dříví), ale v okamžiku, kdy dojde k jeho přemnožení, dochází k napadení stojících, zdánlivě i zcela zdravých stromů.

Archivní materiály zmiňují poprvé větrné kalamity již ve 12. století. Po sérii vichřic, které postihly Šumavu vždy na konci let 1868, 1869 a zejména 1870, bylo vyvráceno takové množství stromů, že je nebylo možno včas zpracovat a nastává přemnožení kůrovce. Padlo jí za oběť 5 000 000 m³ dřeva (Vinš, 1999). Další významná kůrovcová kalamita, přichází po druhé světové válce v letech 1945-1947 a západních Čechách pokračovala až do roku 1952. Tehdy bylo vytěženo 2 100 000 m³. Zatím největší kalamita z 80. a 90. let má středoevropský a severoevropský charakter a probíhá až do současné doby. Tato kalamita má na území České republiky dva zřetelné vrcholy – jeden v letech 1983-1988 a pak 1993-1996. První fáze, jenž proběhla v letech 1983-1988 bez jakéhokoliv zájmu veřejnosti, byla výhradně problémem lesnickým a zasáhla celé naše území. Bylo vytěženo 6 650 000 m³ dřevní hmoty. Při druhé fázi, která byla výrazně medializována a je známá pro celou veřejnost, bylo vytěženo 6 750 000 m³ dřevní hmoty.

4.9 Historie území

První osídlení šumavského podhůří probíhalo především podél toku řeky Vltavy a Volyňky. První známí osadníci byli Keltové, po kterých zde zůstali jen stopy v podobě zbytků hradišť. Až s příchodem Slovanů na přelomu 7. a 8. století můžeme hovořit o souvislém osídlení šumavského podhůří. Významná role při osidlování

připadla obchodním stezkám, kolem nichž se soustřeďovaly osady spolu se strážními hrádky a z nichž se později stala významná města. Nejvýznamnější z nich byla tzv. „Zlatá stezka“, která vedla z Pasova do Prachatic. Hlavní aktivitou prvních osadníků bylo rýžování zlata v šumavských tocích promýváním šterku a písku z potočního dna. Ještě dnes svědčí o těchto aktivitách četné zbytky promývání tzv. sejpy. Na počátku odlesňování stála potřeba orné půdy, která vytvářela nezbytné zázemí u vysoko položených osad. Střední polohy byly ve středověku kolonizovány především kláštery (Zlatá Koruna, Vyšší Brod), ale také některými šlechtickými rody (Vítkovci, Bavorové ze Strakonice, páni z Janovic, hrabata z Bogenu). Rozšiřování osídlení v souvislosti s těžbou bylo zaznamenáno hlavně na Železnorudsku (těžba železné rudy) a na Kašperskohorsku (dolování a rýžování zlata).

V 16. století přispěla k osidlování hor hospodářská aktivita šlechty, především sklárství, hornictví, hutnictví, dřevařství a plátenictví. Důsledkem těchto aktivit bylo pokračující odlesňování lesa, neboť jak hutnictví, tak především sklárství spotřebovaly značné množství dřeva.

Období třicetileté války znamená velký hospodářský úpadek. Poklesl obchod i výroba, města a vesnice byly vypálena a řada z nich zcela zanikla. Po válce byla Šumava doosidlována především obyvatelstvem z Rakouska a Bavorska.

Kolonizace hraničního hvozdu vyvrcholila v 18. století díky rozvoji těžby dřeva. Tehdy byly také vybudovány plavební kanály Vchynicko-tetovský (1799-1800) a Schwarzenberský, kterými bylo dřevo dopravováno snáze do nižších poloh. Vytěžené dřevo bylo zpracováváno na pilách pro stavební účely nebo bylo dále splaveno vory po větších tocích do měst jako palivo. Zpřístupněním a využíváním byly dřívější pralesy vesměs vytěženy a nahrazovány nově zakládanými stejnověkými monokulturními lesními porosty s převahou smrku. To bylo počátkem narušení přírodní rovnováhy.

Kolem poloviny 19. století těžba dřeva klesá a jako hlavní zdroj obživy obyvatel Šumavy se stává zemědělství. Na konci druhé světové války bylo obyvatelstvo z příhraničních oblastí vysídleno, vznikla nepřístupná „území nikoho“ – hraniční pásma, ale i vojenské výcvikové prostory. Tak se mohla z části i příroda vyvíjet bez větších lidských zásahů dle svých zákonitostí

4.10 Zemědělství

Zemědělská činnost šumavského obyvatelstva je úzce spojena s jejím osidlováním, které probíhalo již od straší doby kamenné ve formě lovecko-rybářských osad.

Zemědělství jako vlastní zdroj obživy probíhalo na zemědělské půdě, získané na úkor šumavských lesů, především vypalováním a do 18. století bylo málo výnosné a mělo samozásobitelský charakter. Převládalo především pěstování žita a ovsa, jenž snášely drsnější přírodní podmínky. Později se také rozšířilo pěstování brambor a v malé míře pak luštěniny (hrách), len zelí a tuřín. Až do 20. století se na Šumavě využívalo úhorové hospodářství. Trvalé louky a pastviny sloužily k zajištění krmiva pro chov skotu, který tvořil významný podíl v zemědělské činnosti obyvatel. Na konci 18. století byla Šumava a její podhůří největší oblastí v produkci masa v zemi. Skot byl také využíván k potažním pracím na polích a v lese. V menší míře byl zjištěn chov ovcí kvůli produkci vlny, méně pak chov prasat a koz.

Výrazný zlom přišel až po druhé světové válce, kdy byla zřizována horská pastevní družstva a to přispělo k postupné likvidaci jednotlivě hospodařících rolníků a pastevních družstev, jenž byly zařazeny do organizací státního statku a jednotného zemědělského družstva. Pro zvýšení výnosů se začaly používat ve značné míře průmyslová hnojiva. Postupně se přeměňovaly polokulturní travnaté plochy na kulturní.

V 70. a 80. letech se uskutečnila neuvážená výstavba velkokapacitních stájí a výstavba bytových jednotek panelového rázu, jenž negativně ovlivnilo charakter vesnických sídel. V této době se stala zemědělská výroba vedle lesního hospodářství dominantním národohospodářským odvětvím.

Až po roce 1989, kdy proběhl proces transformace stávajících zemědělských družstev a také privatizace, dochází k poklesu výroby, snižují se výrazně stavy skotu, přibývá půdy ponechané ladem a je patrný odliv pracovních sil ze zemědělství do jiných oborů.

V horských oblastech dochází v současnosti i vlivem státních dotací k převodům orné půdy do trvalých travních porostů ze účelem rozšíření plochy pro pastvu

a produkci krmiva pro zimní ustájení. S výhledem do budoucna budou pro příznivý vývoj zemědělství na Šumavě důležité velké farmy s výrobním zaměřením na chov plemen masného typu skotu.

4.11 Průmysl

Významnou úlohu v rozvoji šumavské oblasti byla na počátku těžba zlata, buď hlubinným dolováním nebo povrchovým rýžováním podél Křemelné, Prášilského potoka, Vydry a v oblasti Kvildy u Hamerského potoka.

Ve 13. století se rozvíjí sklářství a zpracování železné rudy, jenž přispěly k rozšíření odlesněných ploch, neboť v obou oborech byla velká spotřeba dřeva. Samotná těžba železných rud, jejich tavení a na ně navazující výroba železných nářadí nebyly velkého významu a sloužily jen místní spotřebě. Pro rozvoj sklářství měla Šumava dostatečné zásoby dřeva a křemitého písku. Nejstarší sklárny pocházejí z 2. poloviny 13. století. Za více než šest století, až do úpadku v 18. století, zde vzniklo přes 120 skláren.

Jednou z nejdůležitějších částí hospodářství byla a je těžba dřeva. Intenzivní těžba začala v 18. století, kdy byla splavněna horní část toku Vltavy a Otavy. Stále nové dříví potřebovaly vznikající mlýny, hamry, papírny a do určité míry i textilní manufaktury. Dnešní vlastní těžba dřeva neslouží jen k ekonomickému efektu, ale je hlavně „prostředkem pro dosažení požadovaného stavu lesa. Vytěžené dříví je jen vedlejším produktem aktivní péče o chráněné lesní porosty“ (Vinš, 1999).

4.12 Turistika a cestovní ruch na Šumavě

První zájemci o poznávání krás Šumavy přicházejí již s rozvojem jejího osídlení a pocházeli z úzkého okruhu majetnějších obyvatel měst nebo z řad vědeckých pracovníků, umělců či zvědavců dobrodružné povahy.

Větší zájem o tuto oblast se projevil až v pozdějších letech hlavně z řad umělců, především spisovatelů, jenž zde nacházeli bohatou inspiraci ke svým dílům. Někdy čas zde působil např. Alois Jirásek, Jan Neruda, Adalbert Stifter, ale hlavně tuto oblast proslavil ve svých dílech Karel Klostermann, jenž byl prvním, kdo přišel s myšlenkou ochrany přírody a zřízení chráněného území. Svou inspiraci k symfonické básni Vltava zde našel také skladatel Bedřich Smetana. Všichni tito umělci se zasloužili o velkou propagaci a rozšíření zájmu o tuto oblast a díky jejich dílům se Šumava dostala poprvé do širšího povědomí lidí jako vyhledávané turistické místo.

První turisticky objevenou oblastí bylo Železnorudsko. Zde byl pro zájemce usnadněn přístup, díky otevření železniční trati z Plzně přes Klatovy do Železné Rudy. V počátcích převažovala jen letní turistika, ale ke slovu se později dostala i zimní.

S přílivem turistů vznikaly i první turistické spolky, jejich hlavním úkolem byla podpora turistiky v této oblasti. Jedním z prvních byl Český spolek okrašlovací a dalším významným byl Klub českých turistů, který byl založen roku 1888. Hlavním úkolem těchto spolků bylo probouzet lásku k přírodě, zasazovat se o zpřístupnění historických objektů, opravovat staré stavby a činit významné lokality dostupné, pomocí turistického značení, pro širší okruh lidí. Jejich náplní bylo i pořádat různé pobyty, vydávat propagační letáky a také získávat hmotnou podporu pro tyto záměry. Nedílnou součástí podpory turistiky byly stavby sloužící nejen ke stravování a ubytování, ale i k zatraktivnění jednotlivých míst (stavba rozhleden).

Turistická činnost byla do značné míry utlumena v období druhé světové války. V 50. letech 20. století, kdy bylo pod záminkou nebezpečí ze zahraniční celé pohraniční pásmo uzavřeno a obeháno drátěným plotem, byl rozvoj turistiky úplně přerušen.

Nové oživení přišlo až po roce 1989, kdy se celá Šumava opět zpřístupnila turistům a začalo se s obnovou zapomenutých turistických tras a zchátralých historických objektů.

Jako aktuálností vyvstala otázka zvýšené ochrany stávajících přírodních i kulturních hodnot. V roce 1991 vyvrcholilo úsilí ochránců vyhlášením Národního parku Šumava. Organizátoři turistického dění na Šumavě musejí řešit otázky rozvoje cestovního ruchu a turistiky a v souladu s tím, hájit zájmy ochrany přírody. Celý

turistický management tedy spočívá v neustálém hledání kompromisů v rozvoji cestovního ruchu v rámci trvalého rozvoje přírody a krajiny.

Dnes je Šumava nejčastějším cílem turistů vyhledávajících aktivní odpočinek, sportovní vyžití, poznání přírodních krás a pozoruhodností této oblasti nebo jen odpočinkovou rekreaci.

5 Předmět a význam ochrany daného území

5.1 Historie ochrany přírody na Šumavě

Neustále se zvyšující negativní působení člověka na přírodu a krajinu se na mnoha místech světa, Evropy, Českou republiku nevyjímaje, promítlo do mnohdy drastického rozpadu a ničení původních stanovišť, neboli biotopů. S tím souvisel značný úbytek nebo úplný zánik některých rostlin a volně žijících živočichů.

První návrhy a snahy o ochraně přírody jsou známy již od dob Karla IV., který usiloval o ochranu pomezího hvozdu na česko – německých hranicích. I v dalších staletích lze najít zmínky o ochraně přírody, o kterou se zasloužila celá řada osobností. Např. již roku 1721 vydal Adam František Schwarzenberg na svém panství nařízení o ochraně medvěda. Roku 1858 nechal ze svého panství Jan Adolf Schwarzenberg vyčlenit z lesního hospodaření Boubínský prales jako lesní rezervaci. Tím se stal Boubínský prales třetí nejstarší chráněnou oblastí v Čechách a dodnes je jedním z nejznámějších symbolů evropské ochrany přírody. Právě tato ochrana zapříčinila změnu v názoru na úlohu chráněného území, neboť nepředstavuje jen uchování dávných dob, ale i studijní objekt přírodovědeckých zájmů. Jejich cílem je poznávat a zkoumat zákonitosti přirozeného vývoje lesa a přírody vůbec. Až po dlouhé době roku 1911 byl schválen návrh ochrany, snad dodnes nejatraktivnější turistické lokality na Šumavě, dvojice ledovcových jezer Černé a Čertovo v Královském hvozdu. V té době se snažil známý spisovatel Karel Klostermann o prosazení ochrany Povýdří, jenž nazýval perlou Šumavy.

Významným momentem byla tzv. „silvestrovským“ výnosem z 31. prosince 1933 vyhlášena ochrana většiny nejznámějších a nejceněnějších státních přírodních rezervací Šumavy. Ministerstvo školství a národní osvěty vyhlásilo státní přírodní rezervace Boubínský prales, Buková slat', Jezerní slat', Lipka, Trojmezna hora, Černé a Čertovo jezero, Mlynářská slat' a Rokytská slat'. Ochrana jednotlivých lokalit šumavské přírody se tak do poloviny 20. století mohla pochlubit mnohem větší úspěšností než

různé pokusy o ochranu velkoplošnou. Až po vzniku skupiny Ochranařského průzkumu Šumava byl zpracován projekt velkoplošné ochrany Šumavy, který nakonec vedl k vyhlášení Chráněné krajinné oblasti Šumava.

5.2 Chráněná krajinná oblast Šumava (CHKO Šumava)

CHKO Šumava byla vyhlášena dne 27. prosince 1963 a se svými 1630 km² plochy byla největším velkoplošným chráněným územím tehdejšího Československa. Až do vzniku Národního parku Šumava patřila k nejrozsáhlejším evropským velkoplošným chráněným územím.

PR Amálino údolí

Výměra: 80,93 ha

Vyhlášeno: 1994

Poloha: 3 km jihovýchodně od Kašperských Hor

- Zaříznuté údolí Zlatého potoka s četnými prameništi

Osou rezervace je Zlatý potok, který je hluboce a ostře zaříznut do rulových strání. Je zde rozsáhlý prameništní komplex s přirozeným charakterem lesů, jenž vznikly spontánním zarůstáním někdejších luk po odeznění tradičního hospodaření. Najdeme zde mnoho starých štol v nichž zimují početné druhy netopýrů. Od roku 1961 je zde zřízena seismická stanice, která zaznamenává až 4 000 zemětřesení ročně po celém světě.

NPR Bílá strž

Výměra: 79,02 ha

Vyhlášeno: 1972

Poloha: 2-3 km jižně od obce Hamry

- Hluboko zaříznuté údolí Bílého potoka v rozsáhlém lesním komplexu

Severovýchodní svahy hřbetu Královského Hvozdu, do nich je hluboko zaříznuté údolí horního toku Bílého potoka s četnými stupni a peřejemi a s 13 m vysokým vodopádem. Svahy údolí porůstají smrkové porosty.

NPR Blanice

Výměra: 294,68 ha

Vyhlášeno: 1989

Poloha: 6 km severovýchodně až východně od Volar

- Horní tok řeky Blanice a její niva

Přírozený horní tok řeky Blanice a její niva s největší středoevropskou populací perlorodky říční. Zahrnuje chráněné mokřadní a rašelinné luční formace.

NPR Boubínský prales

Výměra: 677,33 ha

Vyhlášeno: 1933

(zřízeno rozhodnutím vlastníka v roce 1858)

Poloha: 2-6 km severně od obce Zátouň

- Lesní komplex na vrcholu Boubína

Jádro rezervace tvoří zbytek původního pralesovitého komplexu na strmých svazích Pažení a Boubína (47 ha), jehož další zbytky rozličné velikosti a různou mírou narušení jsou rozptýleny v okolních kulturních smrčinách. Druhově bohatý soubor vzácných ohrožených a stanovištně významných rostlin a živočichů. Jedno z nejstarších a nejznámějších chráněných území v ČR i ve Střední Evropě.

NPR Černé a Čertovo jezero

Výměra: 174,86 ha

Vyhlášeno: 1933

Poloha: 4-6 km severozápadně od Železné Rudy

- Dva ledovcové kary s jezery na svazích Jezerní hory

Dvě jezera, Černé a Čertovo, vyplňující dna výrazně modelových ledovcových karů s vyvinutými suťovými karovými smrčinami a fragmenty subalpinských bezlesých společenstev a s přírozenými klimaxovými smrčinami na hřbetu Jezerní hory. V Černém jezeře roste na jediné lokalitě v ČR šídlatka jezerní.

PR Čertova stráň

Výměra: 20,34 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 2 km jihovýchodně od osady Včelná pod Boubínem

- Les na strmých svazích údolí Boubínského potoka

Cenný vegetační komplex přirozených porostů květnatých bučin, květnatých a acidofilních jedlin a suťového lesa na strmých svazích hluboko zaříznutého údolí.

PR Hamižná

Výměra: 14,89 ha

Vyhlášeno: 1995

Poloha: 1 km jihozápadně od Hartmanic

- Lesnatá stráň se zbytky pastvin

Skalní hřbet se suťovými svahy, porostlými přirozeným převážně borovým lesem s příměsí listnatých dřevin, který má zčásti charakter přirozených acidofilních borů. Zachovány jsou zbytky luk a pastvin s hořečkem mnohotvárným českým a s dalšími ohroženými druhy rostlin. Propadliny (pinky) připomínají těžbu zlata.

PP Házlův Kříž

Výměra: 69,90 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 1,5 km jižně od osady Přední Zvonková

- Vlhké louky v plochem údolí

Komplex mezofilních a mezohygrofilních lučních porostů a vegetace drobných lučních prameništích rašelinišť s početným souborem chráněných a ohrožených druhů rostlin, bezobratlých živočichů a ptáků vázaných na luční a mokřadní biotopy.

PR Chřepice

Výměra: 16,89 ha

Vyhlášeno: 1994

Poloha: 3 km jihozápadně od obce Čachrov

- Vlhké louky s nálety dřevin

Odvodněné luční rašeliniště a vlhké louky v pramenné oblasti Bradenského potoka. V pokročilém stádiu je tu subcese dřevin, místy se obnovila tvorba mokřadních

a rašeliništních fytocenóz. Nalezneme zde některé ohrožené druhy rostlin a ptáků vázaných na zarůstající mokřady.

PP Jasánky

Výměra: 105,20 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 4 km západně od obce Pasečná

- Lesnaté a bezlesé svahy a nivy údolí Světlé a Otavského potoka

Chráněné území je tvořeno mozaikou lesních i nelesních sukcesních společenstev na bývalých loukách a pastvinách lesních porostů, starých sadů a zajímavých pozůstatků citlivé kultivace a využívání krajiny (terasování, úpravy koryta potoků apod.) v širším porostu zaniklé obce Jasánky.

PP Jilmova skála

Výměra: 8,12 ha

Vyhlášeno: 1985

Poloha: 1 km severně od obce Zátoň

- Smíšený a suťový les na skalnatém hřebetu

Zbytek přirozených porostů květnatých bučin a suťového lesa na skalnatém hřebetu a suťových svazích, dříve s vysokým podílem jilmu horského.

PR Kepelské mokřady

Výměra: 67,93 ha

Vyhlášeno: 1995

Poloha: 4-5 km jihovýchodně od obce Javorná

- Rašeliniště, mokřady a louky

Komplex lučních a vrchovištních rašelinišť, mezofilních a mezohygrofilních luk a pastvin postupně zarůstajících náletem dřevin. Rezervace leží v pramenné oblasti Ostružné, Kepelského potoka a bezejmenného přítoku Křemelné.

PP Královský hvozd

Výměra: 2020,85 ha

Vyhlášeno: 1991

(ochranné pásmo cca 3 800ha)

Poloha: 2 km západně až 17 km severozápadně od Železné Rudy

- Lesní porosty a bezlesé mokřady v několika oddělených segmentech na svazích a úpatí Královského hvozdů

Pět větších oddělených segmentů zahrnuje zbytky přirozených porostů acidofilních horských bučin, klimaxových a podmáčených smrčín, potočních olšových luhů a fragmenty květnatých luk, lučních rašelinišť a mokřadů na několika bezlesých enklávách ve střední a severozápadní části chráněného území. Terén je mimořádně členitý, s četnými tvary periglaciální modelace, včetně rozlehlých kamenných moří a skalního hřebenu Ostrý.

PP Křišťanov - Vyšný

Výměra: 4,41 ha

Vyhlášeno: 1989

Poloha: 1,5 km západně a 2 km jihozápadně od obce Křišťanov

- Dvě malé luční plochy v údolí pravostranných přítoků Blanice

Soubor mezofilních a mezohygrofilních lučních porostů, rašelinných luk a pramenišť s početnou populací kriticky ohroženého šafránu bělokvětého.

PR Kyselovský les

Výměra: 6,79 ha

Vyhlášeno: 1995

Poloha: 0,7 km západně od zaniklé obce Kyselov

- Lesní rašeliniště

Rašeliniště s mozaikou rašelinných březových borů a fragmentů nelesních přechodových rašeliništních společenstev, s ohroženými druhy rostlin a živočichů.

PP Lipka

Výměra: 0,96 ha

Vyhlášeno: 1933

Poloha: 0,5 km severovýchodně od osady Lipka

- Náletový les

Bývalé podmáčené louky ponechané samovolnému sukcesnímu vývoji. Dříve zde rostli na jediné lokalitě v ČR všivec žezlovitý.

PR Losenice

Výměra: 2,70 ha

Vyhlášeno: 1998

Poloha: 4 km jihovýchodně od Kašperských Hor

- Lesnatá potoční niva v údolí Losenice

Přirozený olšový potoční luh vzniklý samovolnou sukcesí na bývalých loukách v nivě Losenice, jejíž koryto přirozeně meandruje.

PP Malý Polec

Výměra: 11,20 ha

Vyhlášeno: 1982

Poloha: 0,7 km jižně od osady Churáňov

- Rašeliniště

Rozvodnicové vrchovištní rašeliniště s porosty rašelinné kleče a obvodovými rašelinnými a podmačenými smrčinami, v minulosti částečně narušené těžbou.

PR Měštitš'ské rokle

Výměra: 168,91 ha

Vyhlášeno: 1994

Poloha: 3-5 km severovýchodně od obce Hojsova Stráž

- Lesnatá zaříznutá údolí potoka Jelenka a jeho přítoků

Komplex náhorních pramenišť a přirozených porostů jedlobučin a suťového lesa v hluboko zaříznutých údolích horských potoků. Na prameništích a v původně bezlesých nivách potoků probíhá pokročilá sukcese dřevin.

PR Milešický prales

Výměra: 8,29 ha

Vyhlášeno: 1989

Poloha: 4 km jižně od Včelné pod Boubínem

- Pralesní zbytek na severovýchodním svahu Boubína

Zbytek pralesovitého porostu horských acidofilních bučin charakteristické skladby a struktury.

PP Multerberské rašeliniště

Výměra: 9,12 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 2 km jihovýchodně od osady Pasečná

- **Rašeliniště**

Klečové a blatkové vrchovištní rašeliniště s charakteristickým souborem běžných druhů rostlin horských vrchovišť s řadou tyrfofilních a tyrfobiontních živočichů.

PR Nebe

Výměra: 13,89 ha

Vyhlášeno: 1995

Poloha: 1,5 km východně od Kašperských Hor

- **Náletem zarůstající plocha**

Mozaika prameništních olšin, vrbin a fragmentů mezofilních a mezohygrofilních lučních společenstev s vysokou druhovou diverzitou a s řadou ohrožených rostlinných druhů.

PP Pasecká slat'

Výměra: 89,55 ha

Vyhlášeno: 2000

Poloha: 1,5 km jihovýchodně od obce Nové Hutě

- **Údolí Vydřího potoka**

Komplex mokřadních a rašelinných luk a těžbou narušeného vrchovištního rašeliniště s mozaikou dřevinných porostů v různých stádiích sukcese, se stálou populací tetřívka obecného.

PP Pestřice

Výměra: 106,58 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 2 km jižně až 4 km jihovýchodně od osady Přední Zvonková

- **Niva a přilehlé svahy údolí Pestřice**

Soubor společenstev vlhkých luk, lučních rašelinišť a rašelinných pramenišť v plochem potočním údolí, se zvláště chráněnými druhy rostlin a živočichů.

PR Pod Popelní horou

Výměra: 6,10 ha

Vyhlášeno: 1985

Poloha: 2,5 km západně od obce Stachy

- Zarostlé kamenité pastviny na severním svahu Popelní hory

Zaniklé horské kamenité pastviny s hojnými porosty jalovce obecného a s dalšími ohroženými druhy rostlin.

PP Poušť

Výměra: 47,16 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 1,5 km jižně od osady Včelná pod Boubínem

- Lesní porosty na plochem hřbetu

Kulturní smrkové lesní porosty s mimořádným nahloučením hnízdnic kup mravence *Formica polycтена*, v blízkosti chráněného území lokalita s několika druhy plavuníků.

PR Prameniště

Výměra: 335,27 ha

Vyhlášeno: 1994

Poloha: 3 až 7 km jižně a jihozápadně od obce Javorná

- Komplex rašelinišť a pramenných mokřadů ve čtyřech oddělených segmentech na východních svazích Můstku a Pancíře

Rozsáhlý komplex pramenišť, minerotrofních a vrchovištních rašelinišť a přilehlých rašelinišť a podmáčených smrčín a pramenných oblastech jednotlivých zdrojnic Křemelné a Řezné se zbytky lučních enkláv z období sklářské kolonizace Šumavy, ponechaných dlouhodobě sukcesi.

PP Prameniště Hamerského potoka

Výměra: 54,83 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 1 km jihozápadně od osady Přední Zvonková

- Pramenný úval Hamerského potoka

Komplex pramenišť, lučních a prameništích rašelinišť, mezofilních a podmáčených luk s ohroženými druhy rostlin a živočichů.

PR Pravětínská lada

Výměra: 49,32 ha

Vyhlášeno: 2000

Poloha: 2 km východně až 3,5 km jihovýchodně od obce Borová Lada

- Ploché údolí Zelenohorského potoka

Mozaika lučních a pastvinných mezofilních a mezohygrofilních porostů a společenstev lučních a prameništích rašelinišť se vzácnými a ohroženými rostlinami. Modelová plocha pro sledování přirozené sukcese a změn druhové diverzity.

PP Račinská prameniště

Výměra: 123,27 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 1,5 km jihovýchodně od osady Přední Zvonková

- Louky a náletové porosty ve dvou oddělených segmentech v mělkých depresích nad pravým břehem Lipenské přehradní nádrže

Zbytky prameništích, rašeliništích a luční vegetace. Nyní převažují sukcesní dřeviny. Zachovaly se vzácnější ohrožené rostlinné a živočišné druhy. Modelová plocha pro sledování sukcese mokřadních společenstev.

PR Rašeliniště Borková

Výměra: 47,48 ha

Vyhlášeno: 1995

Poloha: mezi ústím Rothovského potoka na západě a enklávou bývalé osady Kyselov na východě

- Lesní rašeliniště na pravém břehu nádrže Lipno

Údolní blatkové vrchovištní rašeliniště s navazujícími společenstvy lučních minerotrofních rašelinišť a podmáčených luk a s úzkým lemem litorálních porostů vysokých ostřic a rákosin podél lipenské nádrže. Zachovaly se tu vzácné a ohrožené rostliny a živočišné druhy.

PP Svatý Tomáš

Výměra: 53,05 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 1 km východně od osady Svatý Tomáš

- Les na plochem hřbetu

Zbytky přirozených porostů smíšeného lesa typu acidofilních horských bučin a suťových smrčín s mnohými chráněnými a ohroženými druhy rostlin a živočichů.

PR Svobodova niva

Výměra: 8,61 ha

Vyhlášeno: 1996

Poloha: 1,5 km severovýchodně od obce Hojsova Stráž

- Zaříznuté lesnaté údolí

Porosty přirozených květnatých bučin a suťových a roklinových lesů s fragmenty lučních společenstev a se vzácnými rostlinnými druhy.

NPR Velká niva

Výměra: 120,31 ha

Vyhlášeno: 1989

Poloha: 4,5 km západně od Volar

- Lesní rašeliniště

Rozlehlé údolní rašeliniště s porosty blatkových borů, navazujícím prstencem rašelinných borů a podmáčených smrčín na okrajích, s početným souborem vzácných a ohrožených rašeliništních druhů rostlin a živočichů.

PP Velké bahno

Výměra: 85,76 ha

Vyhlášeno: 1992

Poloha: 2,5 km jižně od obce Černá v Pošumaví

- Podmáčené lesní porosty v komplexu Blíženského lesa

Komplex společenstev podmáčených smrčín, rašelinných borů, mokřadních a smrkových olšin, bažinných vrbin a lučních prameništích a rašeliništních fytocenóz se vzácnými a ohroženými druhy rostlin a živočichů.

PR Zátoňská hora

Výměra: 49,29 ha

Vyhlášeno: 1989

Poloha: 2 km východně od osady Zátoň

- Smíšený les na svazích Zátoňské hory

Cenný komplex porostů květnatých bučin a suťového smíšeného lesa s velmi bohatým bylinným podrostem, s řadou druhů bezobratlých živočichů a s druhově nejbohatší ornitocenózou smíšeného lesa v rámci Šumavy.

PR Zhůřská pláň

Výměra: 131,94 ha

Vyhlášeno: 2000

Poloha: 3-5 km jihovýchodně od obce Javorná

- Tři oddělené segmenty horských luk

Komplex mezofilních a mezohygrofilních lučních porostů. Lučních rašelinišť a pramenišť. Hostí řadu chráněných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů.

PR Zhůřský lom

Výměra: 0,75 ha

Vyhlášeno: 1999

Poloha: 5,5 km jihovýchodně od obce Javorná

- Opuštěný lom

Opuštěný kamenolom s druhotně vyvinutým iniciálním rašeliništěm se vzácnými a ohroženými rostlinnými a živočišnými druhy.

5.3 Národní park Šumava

Historie vzniku vlastního Národního parku Šumava byla v porovnání se zdoluhavými pokusy v 80. letech sice krátká, ale nelehká a plná hledání optimální plochy a hranic. Projednávaly se velkoplošné návrhy o celkové rozloze přes 100 000 ha, ale nakonec v roce 1991 česká vláda schválila kompromisní variantu, jenž zahrnovala souvislé území Šumavy bez Královského Hvozdu, Boubína a dalších části vnitrozemské Šumavy, jimž zůstal status CHKO Šumava. Národní park Šumava je členěn do tří zón s ohledem na přírodní podmínka a zachovalost ekosystémů.

I. zóna – „přísná přírodní“ nebo „bezzásahová“ – zahrnuje nejceněnější části národního parku s přirozeným či přírodě blízkými společenstvy, vyvíjejícími se bez zásahů člověka dle přírodních zákonitostí. „Většinu ze současných cca 9 000ha I. zóny (tj. 13 % plochy NP) tvoří rašeliniště, přirozené mokřady, ale i stabilní lesní společenstva horských smíšených a smrkových lesů, reliktních borů či suťových lesů.“ (Jeník a kol., 1996). V této oblasti je regulován pohyb návštěvníků.

II. zóna – „řízená přírodní“ či zóna managementu“ – zahrnuje většinu lesů parku, tedy porosty poměrně blízké přirozenému stavu, ale i geneticky nevhodné či poškozené porosty. Patří sem též cenné nelesní ekosystémy, podmíněné činností člověka jako jsou horské louky a pastviny. Je to zóny přírodního vývoje, jehož cílem je podpora přírodní rovnováhy

III. zóna – „okrajová“ – zahrnuje zejména části člověkem značně pozměněné, osídlené či hospodářsky, zejména zemědělsky kultivované lokality především v blízkosti obcí, osad či na vnitrozemském okraji národního parku. „Se svými asi 2 800 ha (4 % plochy NP) je plošně, nikoliv územně, skutečně „okrajovou“ zónou, zato je v ní soustředěna většina hlavních lidských aktivit.“ (Jeník a kol., 1996)

V následujícím textu jsou sdruženy segmenty I. zóny do dvaceti nejvýznamnějších celků a je zde u každého stručná charakteristika a analýza předmětu a významu chránění.

Medvědí jámy

Výměra: 141,91 ha

Poloha: 2 km jižně od Železné Rudy

Obsažené segmenty první zóny: Mědvědí jámy

- Lesní porosty v údolí Debrnického potoka

Komplex do značné míry přirozených porostů květnatých a acidofilních horských bučin na svazích údolí, společenstev lesních pramenišť a vysokobylinných porostů

potoční nivy. Lokalita je významná také z hlediska lichenologického, mykologického a jako biotop některých vzácných a stenotopních druhů bezobratlých.

Kotlina střední Křemelné

Výměra: 1109,59 ha

Poloha: mezi současnými a zaniklými osadami Gerlova Huť, Starý Brunst, Skelná, Stodůlky a Velký Bor

Obsažené segmenty první zóny: Slatinný potok, Gerlův potok, Zhůřské louky, Pod Gerlovou pasekou, Novohůrecká slat', Malý Bor, Paseky, Cetlova Hůrka, Frauenthal, Vysoké lávky, V mokřinách, U elektrárny, Stodůlecký les, Nad peřejemi, Prameniště, Bořiny, Velký Bor

- *Soubor lesních rašelinišť a bezlesých mokřadů v kotlině střední Křemelné*

Komplex zahrnuje zejména údolní blatkové rašeliniště, přirozené porosty rašelinných a podmáčených smrčín, rašelinné louky a březiny, aluviální luční mokřady a pobřežní porosty v nivě řeky Křemelné a podél jejich přítoků. Přirozený, dynamicky se rozvíjející tok řeky Křemelné je minimálně ovlivněn lidskou činností.

Plesná – Ždanidla

Výměra: 260,91 ha

Poloha: 1,5 km západně od Prášil mezi horami Plesná a Ždanidla

Obsažené segmenty první zóny: Hůrecký vrch, Plesná, Prášilský potok, Ždanidla, Pod Ždanidla, Gsenget

- *Jádro území zahrnuje kar jezera Laka*

Komplex přirozených lesních porostů klimaxových smrčín, acidofilných horských bučin, inverzních a podmáčených smrčín, zahrnující rovněž soubor vodních a mokřadních společenstev jezera Laka, balvanité sutě a feragmnety rašelinných fytocenóz v údolní nivě, početným souborem vzácných a ohrožených organismů.

Poledník – Předěl

Výměra: 60,98 ha

Poloha: 3-5 km jihovýchodně od obce Prášily

Obsažené segmenty první zóny: Prášilské jezero, Stará jímka, Předěl,

- *Prášilské jezero, lesy a rašeliniště v karu jezera a Staré jímky a na plochém sedle Předěl*

Soubor fragmentů přirozených porostů klimaxových smrčín, acidofilních horských bučin, vodního ekosystému v karu Prášilského jezera a bezlesých rašeliništních společenstev, rašelinných a podmáčených smrčín v kotlině Staré jímky a na Předělu, početným souborem vzácných a ohrožených organismů.

Vydra, Křemelná, Otava

Výměra: 595,90 ha

Poloha: mezi Dolním Antýglem, Rejštejnem a zaniklou osadou Stodůlky

Obsažené segmenty první zóny: Kaňon Křemelné, Sekerský potok, Povydrí, Paštěcké stráně, Dračí skály, U kapličky, Rejštejnské stráně

- *Lesnaté příkré svahy Vydry, Křemelné a Otavy*

Komplex přirozených smíšených suťových porostů, reliktních skalních borů a nelesních biotopů – kamenných moří a balvanitých říčních koryt v zaříznutých skalnatých údolích, s pozoruhodným souborem vzácných, ohrožených a reliktních druhů organismů.

Modravské slatě

Výměra: 2099,18 ha

Poloha: široké pásmo podél státní hranice se SRN, okolí Modravy

Obsažené segmenty první zóny: Tmavý potok, Javoří vrch, Javoří Pila, Tříjezerní slat', Javoří slatě, U Střeleckého průseku, Pod Smrkovým vrchem, Šárecká slat', Rybářenská slat', Rokytské a Roklanské slatě, Modravské slatě, Medvěď, Pod ,Zidovským lesem, Gayerruck, Blatenské slatě, Novohuťské močály, U Trampusova křížku, Studená hora, Nad Březníkem Blatný vrch, Luzenské údolí, Ztracená slat', Ptačí slat', Biskupská slat', Černohorský močál, Nad Ptačím potokem, Nová slat', Filipohuťská stráně, Modravská stráně, Filipohuťská Huť, Tetřevská slat'

- *Lesnatá náhorní rovina s mnoha rašeliništi v pramenné oblasti Vydry*

Unikátní komplex vrchovištních rašelinišť, rašelinných a podmáčených smrčín, zbytků klimaxových smrčín a lučních a prameništích mokřadů, se vzácnými a reliktními typy společenstev a s druhově početným souborem biogeograficky významných a ohrožených organismů.

Vltavský luh

Výměra: 1022,29 ha

Poloha: 1 km severně od zaniklé obce Nové Údolí

Obsažené segmenty první zóny: Spálený luh, Malá niva, Březina, Malý luh, Mrtvý luh, Chlum, Pod Smolnou Pecí, Vltavský luh, Houska

- Široká niva Vltavy s četnými rašeliništi v úseku od Lenory po Novou Pec

Jedinečný komplex nivních mokřadů a údolních vrchovišť, poskytující vhodné podmínky pro přežití řady reliktních organismů a celých společenstev. Dynamicky se vyvíjející a převážně přirozeně meandrující řečiště Vltavy a Studené Vltavy s mnoha mrtvými říčními rameny a přetrvávajícím vlivem periodických záplav na okolní ekosystémy.

Kvildské slatě

Výměra: 519,10 ha

Poloha: severně, východně a jižně od obce Kvilda

Obsažené segmenty první zóny: Prameny Vltavy, Nad Vltavskou cestou, Prameniště nad Kvildou, jezerní slat', Pod Políčky, Olšenka, Blatný Polec, Kvildský les

- Rašeliniště, nelesní mokřady a menší plochy horských lesů pramenné oblasti Vltavy

Soubor společenstev horských vrchovišť s navazujícími rašelinnými a podmáčenými smrčinami, bezlesých lučních a prameništích mokřadů a zbytků přirozených klimaxových smrčín, s druhově početným souborem vzácných, ohrožených a reliktních organismů.

Srní

Výměra: 100,32 ha

Poloha: 1,5 km jihozápadně až 4 km jižně od obce Srní

Obsažené segmenty první zóny: Mosau, Pod Kostelním vrchem, Srňský les

- Lesní rašeliniště a luční mokřady

Komplex rašelinných a podmáčených smrčín, doplněný mozaikou lučních rašelinišť a pramenišť, s řadou vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Horskokvildské slatě

Výměra: 384,66 ha

Poloha: 2 km severně až 3 km východně od obce Horská Kvilda

Obsažené segmenty první zóny: Pod Horním Antýglem, Vydří most, Zhůřské slatě, Horskokvildské slatě, Mezilesní slat'

- Soubor rašelinišť v lesním komplexu

Komplex horských vrchovišť, rašelinných a podmáčených smrčín, rašelinných a mezofilních luk a pramenišť v pramenné oblasti Hamerského potoka a Losenice, s početným souborem vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů.

Horní Vydra

Výměra: 79,92 ha

Poloha: severně a severovýchodně od obce Modrava

Obsažené segmenty první zóny: Vchynice – Tetov, Vyderský svah, Sokol, Hamerský potok

- Lesy na svazích údolí Vydry a Hamerského potoka a na vrchu Sokol a mokřadní louky

Soubor relativně přirozených porostů acidofilních horských bučin, klimaxových smrčín, suťových kapradinových smrčín a společenstev vlhkých a rašelinných luk s řadou vzácných a ohrožených rostlinných a živočišných druhů.

Obří hrad – Pěnivý potok

Výměra: 105,53 ha

Poloha: 4-7 km jihovýchodně od Kašperských Hor

Obsažené segmenty první zóny: Buzošná, Obří hrad, Pěnivý potok

- Lesy s kamenná moře na svazích údolí Losenice a Pěního potoka

Soubor poměrně přirozených porostů květnatých bučin a acidofilních horských bučin, reliktních skalních borů a vegetace otevřených sutí s mnoha reliktními a vzácnými druhy organismů.

Chalupská slat'

Výměra: 202,81 ha

Poloha: mezi Novým Světem na východě, Svinnými Lady na západě a Borovými Lady na jihu

Obsažené segmenty první zóny: Chalupská slat'

- Údolní rašeliniště v nivě Vydřího potoka

Rašeliniště přechodného charakteru mezi údolním a náhorním typem šumavských vrchovišť s porosty rašelinné kleče a rašelinného bory, fragmenty lemových rašelinných březin a podmáčených smrčín a mozaika mokřadních a rašelinných lučních společenstev v potoční nivě mimo vlastní vrchoviště, početným souborem vzácných a ohrožených organismů.

Knížecí Pláně – Častná

Výměra: 414,30 ha

Poloha: 6 km jihozápadně až 8 km jihovýchodně od obce Borová Lada

Obsažené segmenty první zóny: Buková slat', Knížecí Pláně, Čertův potok, Žďárecká slat', Jelení slat', Polecká slat', Čestná, Malá slat'

- Soubor rašelinišť v příhraničním pásmu

Komplex vrchovištních rašelinišť, rašelinných a podmáčených smrčín, bezlesých lučních a prameništtních rašelinišť a mezofilních vzácných a ohrožených rostlin a živočichů.

Kotlina Valné

Výměra: 106,63 ha

Poloha: 4-5 km jihozápadně od obce Strážný

Obsažené segmenty první zóny: Kotlina Valné, Silnice

- Široké údolí a ploché rozvodí při hranici se SRN

Komplex vrchovištních rašelinišť, pramenišť, rašelinných březin, podmáčených smrčín a rašelinných a mezofilních luk s druhově početným souborem vzácných a ohrožených rostlin a živočichů.

Strážný

Výměra: 103,85 ha

Poloha: 1,5 km severozápadně od obce Strážný

Obsažené segmenty první zóny: Zřícenina Kunžvart, Strážný, skalnatý hřbet

- Les na svazích vrchu Strážný

Soubor přirozených porostů acidofilních bučin a suťových smrčín a javořin s charakteristickou flórou a faunou.

Stráženská slat'

Výměra: 151,31 ha

Poloha: 1 km jihovýchodně od obce Strážný

Obsažené segmenty první zóny: Stráženská slat'

- Údolní rašeliniště v nivě Řasnice

Údolní vrchoviště s porosty rašelinné kleče a borovice blatky, místy lemované rašlinnými bory a podmáčenými smrčínami, obklopené komplexem rašelinných a mokřadních luk v ploché poříční nivě, s řadou vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů.

Stožec

Výměra: 153,86 ha

Poloha: mezi obcemi a osadami České Žleby, Lemora, Dobrá a Stožec

Obsažené segmenty první zóny: Žlebský vrch, Spáleniště, Radvanický hřbet, Stožec – Medvědice, Stožecká skála

- *Soubor smíšených lesů na vrcholech a svazích Žlebského vrchu, Radvanovického hřbetu a Stožce*

Komplex zachovaných přirozených smíšených porostů květnatých bučin a suťových javořin s druhově početným souborem charakteristických doprovodných druhů v podrostu, s mnoha pozoruhodnými mechorosty, lišejníky, houbami, s bezobratlými živočichy a s druhově bohatými hnízdními ornitocenózami.

Trojmezná

Výměra: 738,87 ha

Poloha: jižně a jihovýchodně od obce Stožec

Obsažené segmenty první zóny: Hučinka, Oslí les, Jelení vrch, Pod kanálem, Kamenná, Trojmezná, Jezerní luh, Koňský vrch, U Rakouské cesty

- *Lesnatý hřbet mezi Plechým a Trístoličником s Plešným jezerem a dalších osm menších lesních segmentů*

Komplex přirozených porostů květnatých a acidofilních horských bučin, klimaxových a suťových smrčín, klečových porostů na kamenných mořích, rašeliništních společenstev a unikátních ekosystémů karu Plešného jezera s pozoruhodným souborem vzácných a ohrožených druhů organismů.

Smrčina

Výměra: 408,61 ha

Poloha: 5 km jihozápadně až 8 km jihovýchodně od obce Nová Pec

Obsažené segmenty první zóny: U Špaku, U Černého pařezu, Chornice, Pod Hraničником, Smrčina, Bulík, Kaliště, Úval

- *Lesní porosty na hřbetu Smrčiny a dalších sedm menších segmentů rozptýlených v jejím masivu*

Soubor přirozených porostů květnatých bučin, acidofilních horských bučin a klimaxových smrčín v horském masivu Smrčiny, jeden z nejceněnějších komplexů přirozených lesů v rámci celé Šumavy. Do území je v lokalitě Úval zahrnut cenný

vegetační komplex lučních a prameništích rašelinišť a mezofilních horských luk s početnými populacemi vzácných a ohrožených rostlin a živočichů.

6 Dostupnost vybraných lokalit

Tato část práce byla zaměřena na dostupnost šumavských lokalit pro lidi, kteří ze zdravotních důvodů mají omezenou pohybovou schopnost nebo jsou úplně upoutáni na invalidní vozíček. V první části byl vybrán jeden z nejlepších a nejúspěšnějších programů, jenž byly a jsou na Šumavském území realizovány pro lidi důchodového věku a v druhé části jsem se zaměřila na dostupnost vybraných lokalit pro vozíčkáře.

6.1 Projekt Dostupná Šumava

Již od roku 2000 na Šumavě probíhá program zvaný DOSTUPNÁ Šumava. Je to projekt, který je zacílen zejména na občany v důchodovém věku, kteří si zamilovali Šumavu a již nejsou schopni, z důvod horšího zdravotního stavu, ujít pěšky delší trasy. V minulém roce 2008 byl tento program rozšířen také pro vozíčkáře a jejich doprovod.

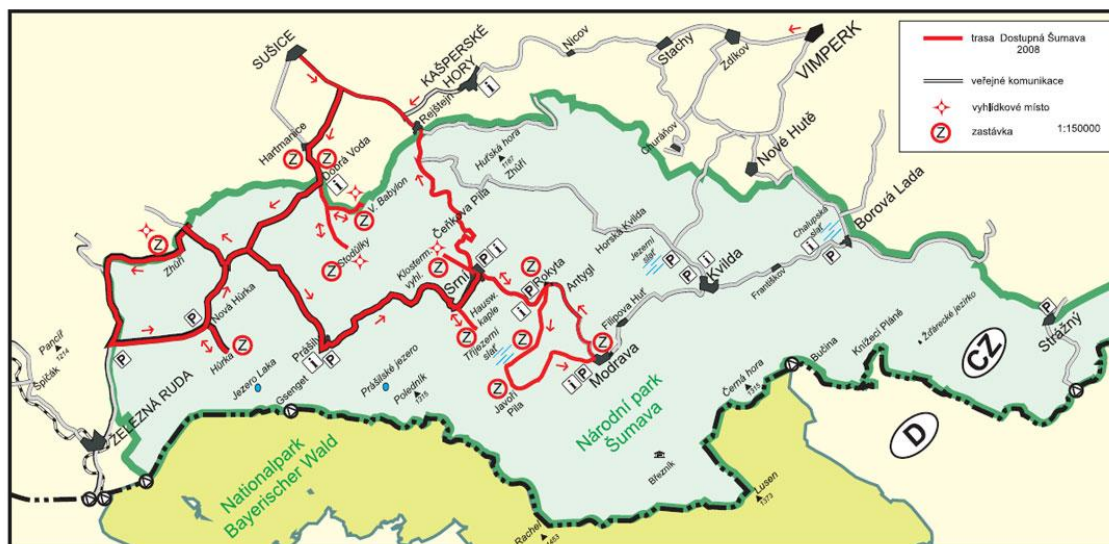
Tento projekt zajišťuje Správa NP a CHKO Šumava, ve spolupráci s ČSAD autobusy Plzeň a.s., provoz Sušice a v minulém roce se ke spolupráci přidala organizace Svazu tělesně postižených v ČR, o. s., Místní organizace (Vozíčkáři Plzeň).

Zmíněné organizace zajišťují celodenní zájezdy autobusem, které mají pevně stanovený časový harmonogram, místa zastávek a také zájemce o využití této služby je informován, kolik bude muset ujít pěšky metrů ke stanovenému cíli. Zájezdy se konají mimo hlavní turistickou sezónu – na jaře od poloviny května do poloviny června, na podzim od začátku září do konce října. Vimperská větev v těchto obdobích každou

středu a Sušická větev každé úterý a čtvrtek. Cena zájezdu je 190Kč a zahrnuje dopravu a průvodce.

Od roku 2007 existují dvě větve trasových okruhů. První větev „Vimperská“ má nástupní místo na autobusovém nádraží ve Vimperku a druhá větev „Sušická“ má nástupní místo na vlakovém nádraží v Sušici. V příloze přikládám tabulky č. 2 a č. 3, kde jsou uvedeny místa zastávek, časový harmonogram zájezdu a místa, kam se musí dojet pěšky a kolik metrů.

Mapa č. 1 – Mapa trasy „Dostupná Šumava“

Zdroj: www.npsumava.cz

6.2 Dostupné lokality pro vozičkáře

Nejen v programu Dostupná Šumava je pomatováno na lidi upoutané na invalidní voziček, ale na Šumavě je vytvořeno pět základních tras, jenž svou dostupností jsou přístupné i pro tyto lidi.

Pro zpřehlednění byl vytvořen klasifikační systém tras, jenž je přehledný a udává všechny potřebné informace.

Tabulka č. 2 – Charakteristika vybraných tras pro vozíčkáře

Trasa	Povrch	Profil	Délka (km)	Charakteristika		
Rokyta - Rechle	A - B	1	6	L	WC	P
Povydrří	B	1	7	L		P
Jezerní slat'	B	2	1	L		P
Chalupská slat'	1B	3	1,5	L		P
Schwarzenberský plavební kanál	B	1	5	L		P

L – lineární trasa , P – Parkoviště, WC – veřejně dostupné toalety

Povrch: A – hladký, tvrdý (asfalt), B - mírně hrubý (písková cesta, hrubší asfalt, dřevěný chodník), C - hrubý, měkký (šterk, tráva)

Profil: 1 – rovina (do 2 %), 2 – mírně zvlněný (2 – 4 %), 3 – zvlněný (4 – 6 %), 4 – kopcovitý (6 a více %)

1) Trasa č.1 – Rokyta – Rechle (trasa vede podél Vchinicko – Tetovského plavebního kanálu)

- výchozím bodem je informační středisko Správy NPŠ Rokyta, kde je bezbariérové WC
- do 1/3 trasy je nový asfaltový povrch a dále je položen tvrdý písek
- po 3 km se dostaneme k hradlovému mostu přes řeku Vydru, kde je možné trasu ukončit, a nebo se vydat na zpáteční cestu, která je již mírně do kopce

Obrázek č. 1 – Vchynicko – tetovský plavební kanál

Zdroj: www.npsumava.cz

2) Trasa č. 2 – Povydří

- výchozím bodem je parkoviště na Antýglu
- 150 m po silnici a dále pokračuje zpevněná písková cesta podél řeky Vydry, cesta mírně klesá
- po 4 km je možná zastávka na Turnerově chatě a na konci trasy se dostaneme k Čeňkově Pile
- u této trasy je nutné přesunutí doprovodného vozidla z Antýglu na Čeňkovu Pilu, neboť zpáteční cesta by byla velmi náročná

Obrázek č. 2 – Oblast Povydří

Zdroj: www.npsumava.cz

3) Trasa č. 3 - Jezerní slat'

- výchozím bodem je parkoviště u silnice Horská Kvilda – Kvilda
- trasa začíná pískovou cestou, která po 250 m přechází na dřevěný chodník, který vede do centra slatě
- zpět po stejné trase

Obrázek č. 3 – Pohled na Jezerní slat'

Zdroj: www.npsumava.cz

4) Trasa č. 4 – Chalupská slat'

- výchozím bodem je parkoviště na Svinných Ladách
- prvních 200 m cesty je mírně do kopce po hrubším asfaltu, poté je 10 m travnatý pás a na ten navazuje opět dřevěný chodník
- zpáteční cesta je po stejné trase

Obrázek č. 4 – Pohled na Chalupskou slat'

Zdroj: www.npsumav.cz

5) Trasa č. 5 – Schwarzenberský plavební kanál

- výchozím bodem je parkoviště Jelení Vrchy, doporučuje se výstup z doprovodného vozidla na křižovatce u kanálu, neboť parkoviště je na vyvýšeném místě
- celý povrch cesty je šterkopískový s vhodným profilem
- zpáteční cesta je možná po stejné trase

Obrázek č. 5 – Schwarzenberský plavební kanál

Zdroj: www.npsumava.cz

7 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

7.1 Cíl výzkumu

Cílem praktické části mé diplomové práce bylo zjistit, jaké všeobecné znalosti o ochraně přírody u nás v České republice má dnešní obyčejný člověk, kterého můžeme potkat na ulici. Jaká je jeho informovanost o našich národních parcích a chráněných územích, a hlavně jaké je využití těchto oblastí z hlediska návštěvnosti.

Pro ověření stanovených cílů jsem si stanovila následující hypotézu.

Hypotéza – **Pohled lidí na ochranu naší přírody** – lidé nevědí (neznají), jaké máme chráněná území u nás, ale ani tyto lokality nevyhledávají k návštěvě za účelem poznání bohatství přírody a krajiny

7.2 Charakteristika výzkumné metody

Pro ověření hypotézy jsem zvolila metodu terénního šetření techniku dotazníku, což jsem považovala za nejvhodnější metodu získávání informací vzhledem k času a množství informací, které jsem potřebovala zjistit.

Dotazník je zjišťování výzkumných údajů o jedinci a jeho osobnosti o jeho názorech a postojích k určité zkoumané problematice.

Dotazník má psanou formu a obsahoval celkem 11 otázek. Skládal se z otázek otevřených, kde mohli lidé vyjádřit svůj vlastní názor. A dále z otázek polootevřených, ve kterých si mohli respondenti buď zvolit z některé nabízených variant, nebo uvést svou vlastní odpověď, protože jsem nedokázala postihnout celou škálu možných odpovědí na danou otázku. Tyto otázky tvořili převážnou část dotazníku. Dále v dotazníku byly otázky uzavřené u kterých měli respondenti zaškrtnout jen jednu z nabízených odpovědí – například otázky na věk a pohlaví respondenta.

Dotazníkové šetření proběhlo ve dnech 4. a 5. září 2008 v odpoledních hodinách na hlavním autobusovém nádraží v Plzni, 12. a 13. září 2008 v odpoledních hodinách na hlavním vlakovém nádraží v Plzni a o víkendových dnech 27. a 28. září 2008 na náměstí Republiky v Plzni. Celkem bylo osloveno 100 respondentů, jenž byly ochotni vyplnit dotazníkový list.

7.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Dotazník byl určen široké veřejnosti ve věku od 21 let a více, protože jsem se zaměřila na názory a postoje lidí v produktivním a poproduktivním věku, jenž už mají určité vzdělání a zkušenosti. Sehnat výzkumný vzorek byl problém. Respondenti byli z Plzně a okolí a ne všichni oslovení byli ochotni vyplnit dotazník.

Z první části dotazníku, která je zaměřena na zjištění demografické charakteristiky výzkumného vzorku, bylo zjištěno, že dotazník vyplnilo 67 % žen a 33 % mužů.

Z charakteristiky věkové struktury dotazovaného vzorku vyplývá, že bylo osloveno 17% respondentů z věkové kategorie 21 – 30 let, 25% z kategorie 31 – 40 let, 27 % z kategorie 41 – 50 let a 31 % z věkové kategorie 50 a více let.

Z charakteristiky vzdělanosti výzkumného vzorku bylo zjištěno, že 9% lidí z dotazovaného vzorku dosáhlo základního stupně vzdělání, 73 % pak středoškolského vzdělání a zbylých 18 % dotázaných úspěšně dokončilo vysokoškolské vzdělání.

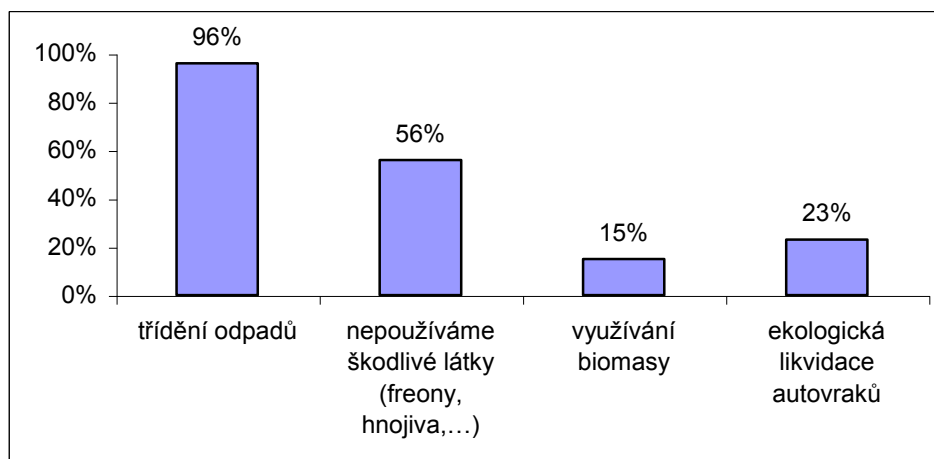
7.4 Interpretace dat

Hypotéza – **Pohled lidí na ochranu naší přírody** – lidé nevědí (neznají), jaké máme chráněná území u nás, ale ani tyto lokality nevyhledávají k návštěvě za účelem poznání bohatství přírody a krajiny

Tuto hypotézu jsem ověřovala následujícími otázkami v dotazníku.

Otázkou v dotazníku, jakým způsobem chráníme krajinu, jsem chtěla zjistit všeobecné znalosti lidí, jakými způsoby ochraňujeme přírodu a krajinu.

Graf č. 1 - Jakým způsobem chráníme krajinu

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

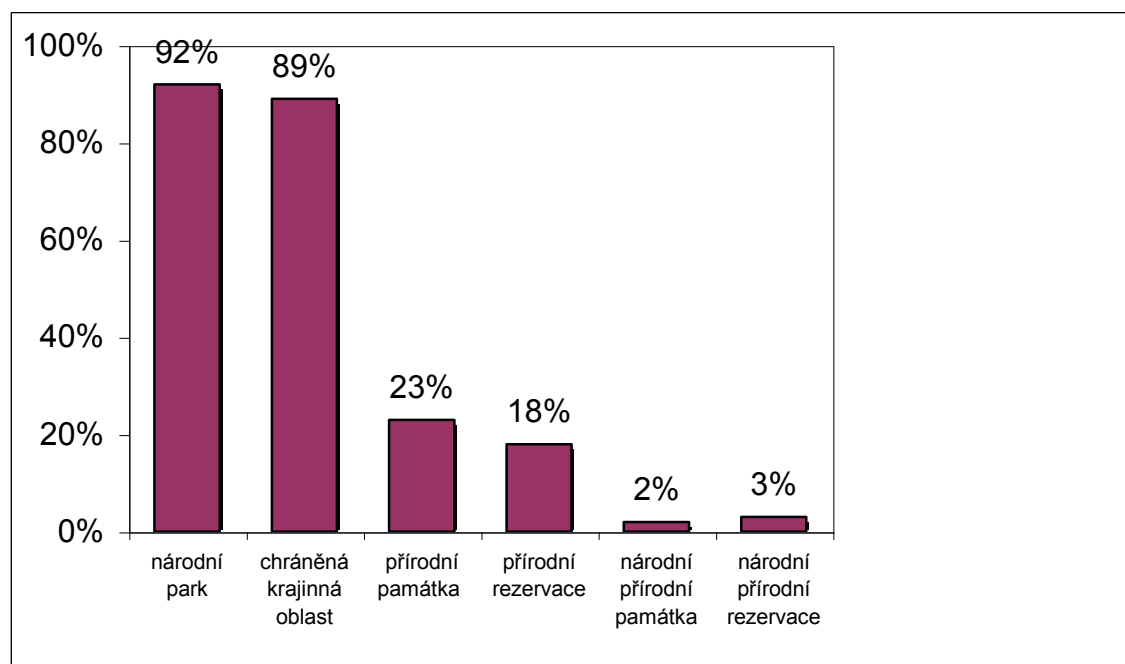
Pro zpřehlednění získaných výsledků bylo použito grafické znázornění. Na tuto otázku odpovědělo všech 100 respondentů, ale ne všichni dokázali uvést minimálně 3 způsoby, kterými chráníme naši krajinu.

Po souhrnu získaných odpovědí byly vygenerovány čtyři nejčastější odpovědi respondentů a bylo zjištěno, že 96 % dotazovaných lidí uvedlo jako způsob ochrany přírody třídění odpadních materiálů, 56 % uvedlo nepoužívání zvláště nebezpečných chemických látek pro přírodu (freony, hnojiva, mycí prostředky, kosmetika, aj.), 15 % využívání biomasy a 23 % uvedlo ekologickou likvidaci autovraků. Pouze jen dva respondenti ve své odpovědi uvedli ochranu, prostřednictvím zřízení národních parků a jinak chráněných oblastí přírody.

Z této, zdá se všeobecné otázky, je patrné ovlivnění lidí prostřednictvím mediálních prostředků, neboť nejčastější odpovědi jsou témata nám všem dobře známa z televize, novin či jiných informačních prvků.

Otázkou, jaké znáte kategorie ochrany přírody u nás, jsem chtěla zjistit, jaké jsou znalosti lidí v oblasti rozdělení přírody z hlediska její významnosti.

Graf č. 2 - Jaké znáte kategorie ochrany přírody u nás

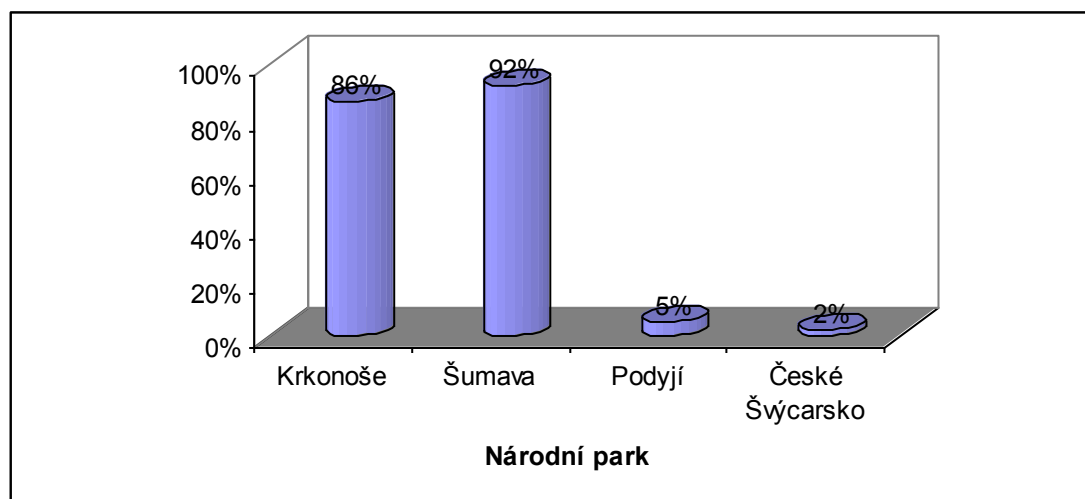
Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Na tuto otázku mi neodpovědělo 9 % respondentů. Vyhodnocením otázky, jaké znáte kategorie ochrany naší přírody bylo zjištěno, že převážná část respondentů zná národní parky, a to 92% dotázaných, a chráněné krajinné oblasti zná 89% dotázaných. Už jen menší část zná kategorie jako je přírodní památka a přírodní rezervace. Přírodní památka jako jednu z kategorií ochrany přírody uvedlo v dotazníkovém šetření 23 % respondentů a přírodní rezervaci 18 % dotázaných. Už jen velmi málo lidí zná kategorie národní přírodní památka, a to pouze 2 % dotázaných a národní přírodní rezervace jen 3 %.

Z výsledků této otázky můžeme říci, že povědomí lidí o kategoriích ochrany přírody je jen základní, neboť většina zná jen ty nejznámější celky jako jsou národní park a chráněná krajinná oblast a další kategorie jsou už jen méně známé.

Vložení otázky, jaké znáte naše národní parky, jsem chtěla zjistit znalost lidí o nejvýznamnějších oblastech ochrany přírody, které u nás máme.

Graf č. 3 - Jaké znáte naše národní parky

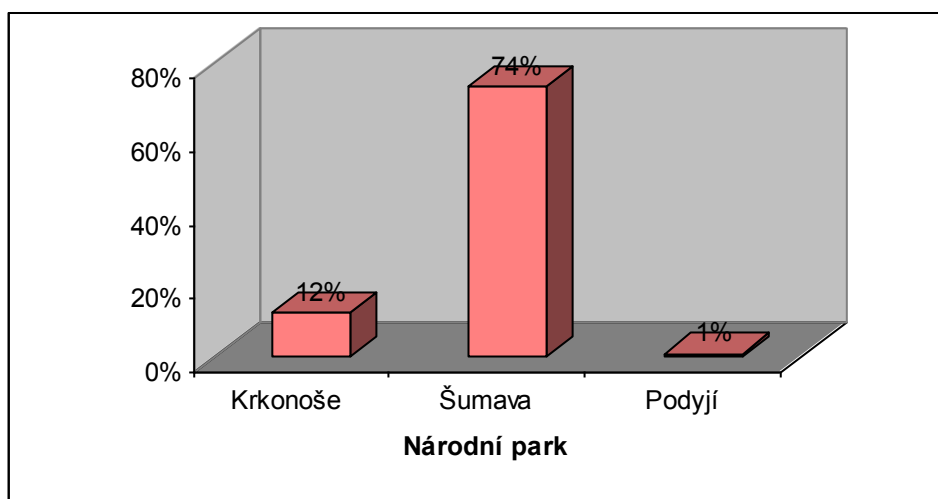
Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Z vyhodnocení otázky, jaké znáte naše národní parky, bylo zjištěno, že převážná část výzkumného vzorku zná pouze ty nejznámější. Národní park Krkonoše uvedlo 86 % dotázaných, 92% uvedlo Národní park Šumava. Další malé procentuelní zastoupení měl Národní park Podyjí, a to 5 % a jen 2 % dotázaných uvedlo Národní park České Švýcarsko.

Z výsledků této otázky můžeme říci, že nejznámější národní parky jsou ty, které jsou největší svou rozlohou, nejbližší z hlediska vzdálenosti a z hlediska mediálního charakteru, ty nejznámější. Národní parky malé rozlohy, větší vzdálenosti a menší významnosti jsou dotázaným lidem téměř neznámá.

Otázka v dotazníku, které z národních parků jste navštívil, byla zaměřena na zjištění atraktivity těchto území z hlediska návštěvnosti dotázaných lidí.

Graf č. 4 - Které z národních parků navštívil

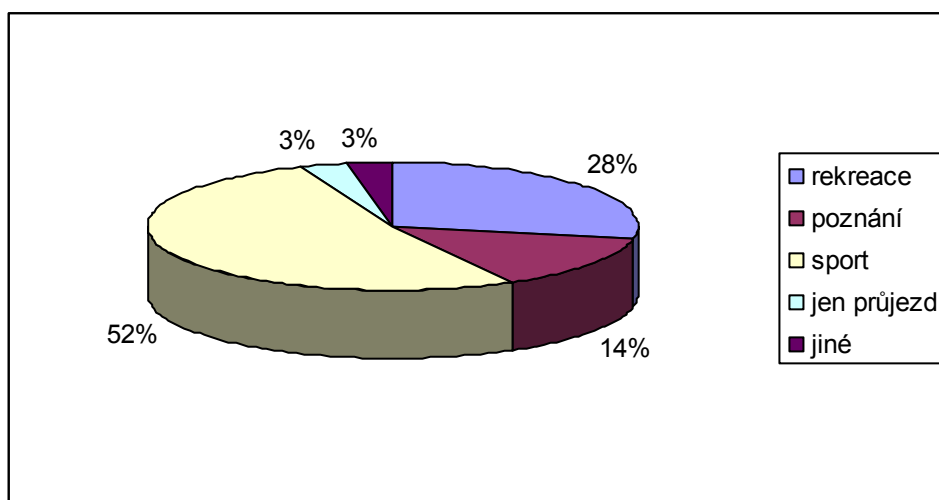
Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Z výsledků otázky, které národní parky dotazovaný navštívil vyplývá, že 12 % navštívilo Krkonošský národní park, celých 74 % Národní park Šumava a jen 1 % Národní park Podyjí.

Lze říci, že návštěvnost je ovlivněna vzdáleností, neboť nejvíce navštěvovaným národním parkem je Šumava, která je nejbližší.

Otázkou, za jakým účelem tyto lokality dotazovaný respondent navštívil, jsem chtěla zjistit hlavní důvody výjezdu do těchto lokalit.

Graf č. 5 – Za jakým účelem jste národní park navštívil

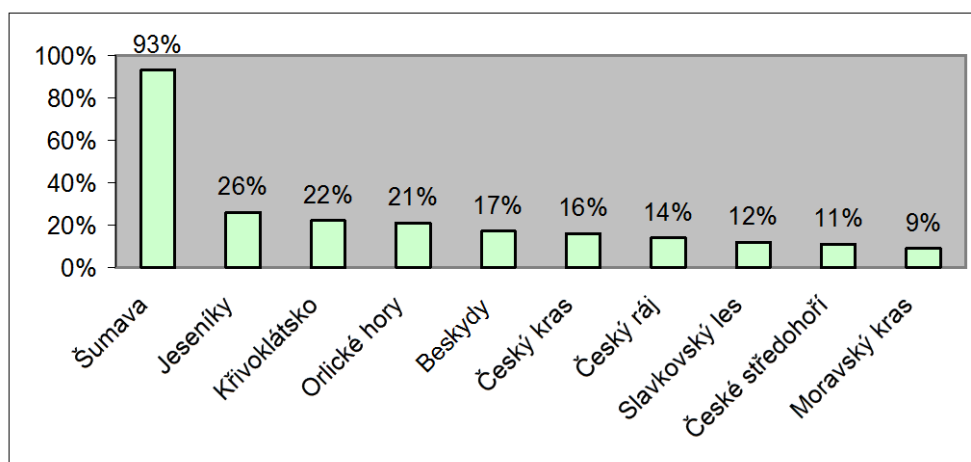
Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že nejvíce dotázaných, jenž navštívili některý z našich národních parků, tuto činnost učinilo z 52 % z důvodu sportovního vyžití, z 28 % z důvodu rekreace, z 14 % za poznáním, z 3 % jen touto oblastí projíždělo a z 3 % uvedlo jiné důvody návštěvy (návštěva příbuzných, pracovní činnost, zdravotní problémy).

Z výsledků vyplývá, že převážná většina dotázaných, tyto lokality vyhledává jen pro sportovní vyžití. Hlavně v zimních měsících jsou zde příznivé podmínky a lokality na lyžování a další zimní sporty, ale také je zde hustá síť cyklostezek. Další významnou skupinou jsou ti, jenž tyto lokality navštíví z důvodu rekreace a jen úzkou skupinu tvoří ti, jenž jedou do těchto lokalit za poznáním, jak přírodního bohatství, tak i historie.

Následující tři otázky jsou obdobného charakteru jako předchozí otázky, ale jsou zaměřeny na menší lokality a z hlediska ochrany přírody na jednotky nižšího řádu, a to na Chráněné krajinné oblasti.

Graf č. 6 – Jaké znáte naše Chráněné krajinné oblasti

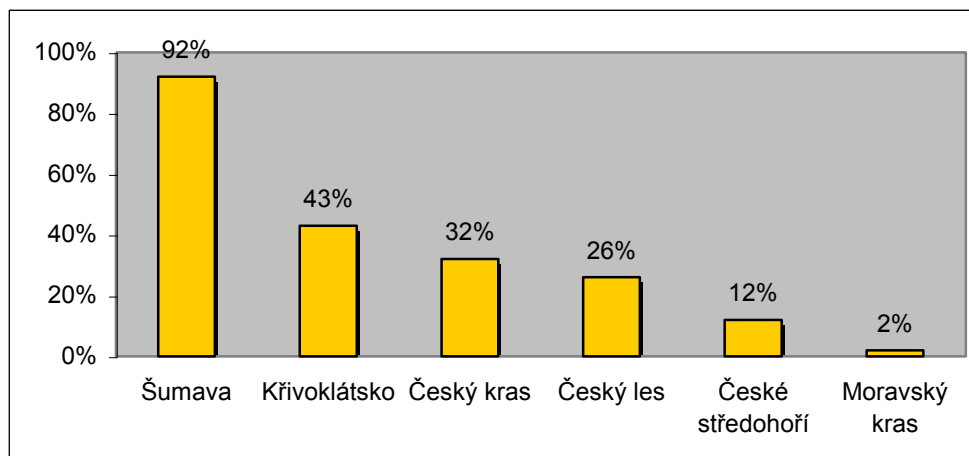

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Vyhodnocením bylo zjištěno, že nejznámější chráněné oblasti můžeme rozřadit do dvou kategorií. Na oblasti, jenž jsou v nejbližším okolí dotazovaných respondentů, a to 93% zná CHKO Šumava, 22 % CHKO Křivoklátsko, 16 % CHKO Český kras, 12 % CHKO Slavkovský les a 11 % CHKO České středohoří. Další chráněné oblasti, jenž byly uvedeny dotazovanými, bychom mohli zařadit do kategorie „nejznámější naše pohoří“, a to CHKO Jeseníky 26 %, CHKO Orlické hory 21 % a CHKO Beskydy 17 %. Jen dvě chráněné oblasti, CHKO Český ráj, jenž uvedlo 14 % dotázaných a 9 % uvedlo CHKO Moravský kras, nelze zařadit ani do jednoho tohoto rozřazení.

Z výsledků tedy vyplývá, že lidé znají Chráněné krajinné oblasti jen v jejich nejbližším okolí a jen ty, které jsou nejznámější naše pohoří.

Graf č. 7 - Které z Chráněných krajinných oblastí navštívili

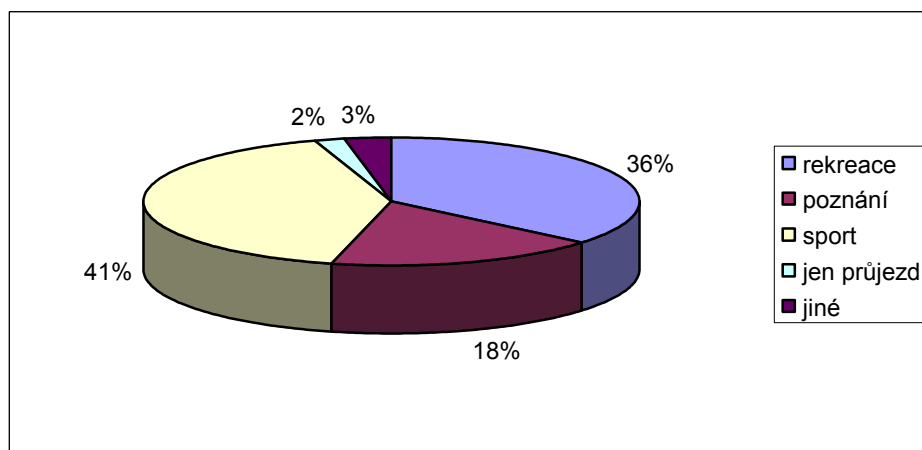

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Dotazováním bylo zjištěno, že 92 % lidí navštívilo CHKO Šumavu, 43 % CHKO Křivoklátsko, 32 % CHKO Český kras, 26 % CHKO Český les, 12 % CHKO České středohoří a jen 2 % CHKO Moravský kras.

Z výsledků můžeme říci, že nejnavštěvovanějšími oblastmi jsou ty, které jsou v blízkém okolí a o další lokality z hlediska návštěvy není velký zájem.

Graf č. 8 - Za jakým účelem jste Chráněné krajinné oblasti navštívili

Zdroj: vlastní zpracování na základě výsledků dotazníkového šetření (září 2008)

Ze získaných odpovědí dotázaných vyplývá, že 41 % navštívilo tyto oblasti za účelem sportovních aktivit, dalších 31 % za účelem rekreace, 18 % dotázaných za poznáním, 2 % těmito oblastmi pouze projíždělo a 3 % učinili návštěvu z jiných důvodů (pracovní povinnosti, za příbuznými).

Zde se opět potvrdilo, že jsou tyto lokality nejatraktivnější z hlediska sportovního využití a rekreace a jen malá část dotázaných obyvatel tyto lokality vyhledává z důvodu jejich přírodních krás a bohatství, jenž jsou v rámci naší republiky unikátní a jedinečná a můžeme říci i v nadnárodním měřítku.

7.5 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Souhrnem vyhodnocení předešlých výsledků získaných v dotazníkovém šetření, bylo zjištěno, že převážná část dotázaných vnímá ochranu přírody jen jako problémy spojené se znečišťováním životního prostředí, a jejich názory jsou výrazně ovlivněny často medializovanými tématy ochrany přírody.

Povědomí respondentů o všeobecných kategoriích ochrany přírody je zúženo převážně jen na kategorie jako jsou národní parky a chráněné krajinné oblasti a další prvky ochrany jsou jím jen málo známá, jako jsou přírodní park a přírodní rezervace a lokality (kategorie) svou významností nadnárodního charakteru jsou téměř neznámá.

Z dalšího vyhodnocení šetření bylo zjištěno, že velká většina dotázaných zná území, které jsou buď Národními parky nebo Chráněnými oblastmi, jen v blízkosti jejich nejbližšího okolí, a nebo rozlohou ty největší. Tyto lokality nejsou pro ně moc atraktivní z hlediska zájmu návštěvy daného území, neboť bylo zjištěno, že tyto lokality nebyly předmětem jejich návštěv. A jako hlavní důvod vycestování do těchto oblastí je v první řadě sportovní vyžití a rekreace a poznání přírody a krajiny stojí na třetím místě .

S jistotou mohu říci, že počáteční hypotéza, která byla stanovena - **Pohled lidí na ochranu naší přírody** – lidé nevědí (neznají), jaké máme chráněná území u nás, ale ani tyto lokality nevyhledávají k návštěvě za účelem poznání bohatství přírody a krajiny – byla dotazníkovým šetřením potvrzena.

Na závěr bych chtěla říci, že výsledky dotazníkového šetření byly pro mě překvapením, neboť takovou neznalost přírodních krás našeho území jsem vůbec neočekávala. Je to jistě dáno tím, že tato problematika je pro mě již delší dobou dobře známa a cestování po přírodních krásách naší země je pro mě přínosným koníčkem a pohlížela jsem na to svým subjektivním pohledem.

Bylo by vhodné tyto lokality více medializovat v informačních kanálech jako je televize, rádio, tisk, billboardy, neboť „dnešní člověk“ je velice vnímavý na tyto signály a povědomí lidí by se rozšířilo i na vzdálenější lokality.

8 Závěr

Šumavská oblast je jednou z nejvýznamnějších lokalit v České republice, jenž svým přírodním bohatstvím, které skrývá přesahuje rámec významu naší republiky.

V úvodní části práce byl získán ucelený pohled na charakter šumavské oblasti z hlediska vymezení zkoumané lokality, z hlediska geologického a geomorfologického potenciálu, z hlediska klimatických, hydrologických a pedologických poměrů, z oblasti významné fauny a flóry, v této oblasti důležitého lesnictví a s tím spojenými kalamitami, jenž postihly tuto oblast a významně změnily její charakter. Dále byla uvedena charakteristika z oblasti hospodářství, kam bylo zařazeno zemědělství, průmysl a v posledních letech rozvíjející se turistika a cestovní ruch.

V další části práce byly analyzovány získané informace o prvcích ochrany přírody, jenž se na Šumavě vyskytují. Asi jen málokdo by odhadoval, že v Chráněné krajinné oblasti Šumava je na čtyři desítky lokalit, jenž jsou významností a charakterem vyhlášeny jako přírodní rezervace, přírodní památka, národní přírodní rezervace či národní přírodní památka a v Národním parku Šumava je přibližně dvacet těchto lokalit. Z oblasti CHKO Šumava byly analyzovány všechny lokality ochrany a pro Národní park Šumava bylo vytvořeno dvacet oblastí, jenž v sobě zahrnují oblasti nejvyšší ochrany. Hlavním předmětem ochrany jsou celá lesní společenstva, vodní toky a nivy řek, jezera, louky, mokřady a hlavně rašeliniště. Hlavním významem ochrany jsou ekosystémy, jenž jsou na tyto lokality vázány.

Následným studium dostupných materiálů, které bylo zaměřeno na dostupnost nejznámějších lokalit pro osoby se sníženou pohybovou mobilitou a také pro osoby upoutané na invalidní vozíček, bylo zjištěno, že v oblasti Šumavy existují dva programy, jenž jsou na tuto cílovou skupinu návštěvníků přímo zaměřeny

Projekt Dostupná Šumava je zaměřen hlavně na obyvatele v důchodovém věku. V rámci projektu jsou uskutečňovány autobusové zájezdy, jenž mají přesný harmonogram tras a s určenou délkou trasy, jenž budou muset turisté ujít k určenému cíli. Převážná část tras je bez delších pěších úseků. Tento způsob poznání Šumavy je taktéž určen pro osoby na invalidním vozíčku.

Jako další vhodnou variantou poznání určitých lokalit pro osoby na invalidním vozíčku je určeno pět základních tras, které jsou přehledně popsány z hlediska svažitosti terénu, kilometrové vzdálenosti i kvality povrchu cest. Takže i pro osoby tohoto postižení je šumavská lokalita příznivě dostupná.

V závěrečné části bylo analyzováno dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na potvrzení stanovené hypotézy o informovanosti a znalosti ochrany naší přírody a návštěvnosti chráněných území v České republice. Z vyhodnocení získaných informací bylo zjištěno, že převážná část dotázaných lidí vnímá ochranu přírody jen jako problémy spojené se znečišťováním životního prostředí, a jejich názory jsou výrazně ovlivněny často medializovanými tématy ochrany přírody. Znalosti problematiky ochrany přírody u nás a lokalitách, které jsou předmětem chránění, jsou jen malé a nejčastěji znali dotázaní jen lokality ve svém nejbližším okolí a zbytek českého území je jim zcela neznámé.

Jako určitou možnost zlepšení tohoto stavu shledávám, v širší medializaci a propagaci těchto významných lokalit i do ostatních regionů České republiky prostřednictvím mediálních kanálů jako jsou televize, rádio, tisk či billboardy.

9 Seznam literatury

ALBRECHT, J. *Chráněná území ČR VIII. Českobudějovicko*. 1. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003, 807 s. ISBN-80-86064-65-4.

ANDĚRA, M. a kol. *Šumava, příroda- historie-život*. 1. vyd. Praha: Baset, 2003, 800 s. ISBN 80-7340-021-9.

BABŮREK, J. *Průvodce geologií Šumavy*. 1. vyd. Vimperk: Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava, 2006, 118 s. ISBN-80-7075-659-4.

FRIEDL, K., ZIEGLER, V. *Ochrana přírody se zřetelem k ochraně přírody a krajiny v České republice*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2004, 174 s. ISBN-80-7290-194-X.

JENÍK, J. a kol. *Biosférické rezervace České republiky*. 1. vyd, Praha: Empora, 1996, 161 s. ISBN 80-85779-31-5.

RUBÍN, J. a kol. *Národní parky a chráněné krajinné oblasti*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2003, 204 s. ISBN-80-7033-808-3.

TREMLOVÁ, M., HUBENÝ, P. *Chráněná území v okrese Klatovy*. 1.vyd. Klatovy: Okresní muzeum, 2000, 41 s. ISBN-80-86104-41-9.

ÚZ Životní prostředí. Ostrava: Sagit, 544 s. ISBN 978-7208-683-2.

VINŠ, B. *Ochrana přírody a péče o les v Národním parku Šumava*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 1999, 55 s. ISBN 80-7212-121-9.

Národní park Šumava: www.npsumava.cz

10 Přílohy

Seznam grafů

Graf č. 1 - Jakým způsobem chráníme krajinu	61
Graf č. 2 - Jaké znáte kategorie ochrany přírody u nás	62
Graf č. 3 - Jaké znáte naše národní parky	63
Graf č. 4 - Které z národních parků navštívil.....	64
Graf č. 5 – Za jakým účelem jste národní park navštívil	65
Graf č. 6 – Jaké znáte naše Chráněné krajinné oblasti	66
Graf č. 7 - Které z Chráněných krajinných oblastí navštívil.....	67
Graf č. 8 - Za jakým účelem jste Chráněné krajinné oblasti navštívili	67

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Lesní vegetační stupně (lvs) a jejich plošné zastoupení v rámci NP Šumava.....	25
Tabulka č. 2 – Charakteristika vybraných tras pro vozičkáře.....	54
Tabulka č. 3 – Trasa a orientační časový plán zájezdu Dostupná Šumava „Vimperská větev“	77
Tabulka č. 4 - Trasa a orientační časový plán zájezdu Dostupná Šumava „Sušická větev“	77

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Vchynicko – tetovský plavební kanál.....	55
Obrázek č. 2 – Oblast Povydrí	55
Obrázek č. 3 – Pohled na Jezerní slat'	56

Obrázek č. 4 – Pohled na Chalupskou slat’	57
Obrázek č. 5 – Schwarzenberský plavební kanál.....	57
Mapa č. 1 – Mapa trasy „Dostupná Šumava“	53

Tabulka č. 3 – Trasa a orientační časový plán zájezdu Dostupná Šumava „Vimperská větev“

Místo:	čas příjezdu:	ujít pěšky (m)
Vimperk, nádraží ČSAD	7:30	
Hartmanice / Dobrá Voda	8:30	
Velký Babylon	9:45	
Stodůlky	10:30	
Zhůří u Javorné	11:30	
Hůrka	12:15	
Hauswaldská kaple	13:15	300
Rokyta	14:00	
Tříjezerní slat'	14:30	
Javoří Pila	15:15	
Modrava	15:30	
Srní, Klostermann. vyhlídka	16:00	300
Vimperk, nádraží ČSAD	17:15	

Zdroj: www.npsumava.cz

Tabulka č. 4 - Trasa a orientační časový plán zájezdu Dostupná Šumava „Sušická větev“

Místo	čas příjezdu	ujít pěšky (m)
Sušice, nádraží ČD	8:00	
Hartmanice / Dobrá Voda	8:30	
Velký Babylon	9:45	

Stodůlky	10:30	
Zhůří u Javorné	11:30	
Hůrka, kaple	12:15	
Hauswaldská kaple	13:15	300
Rokyta	14:00	
Tříjezerní slat'	14:30	
Javoří Pila	15:15	
Modrava	16:00	
Srní, Klostermann. Vyhlídka	16:15	300
Sušice, nádraží ČD	17:00	

Zdroj: www.npsumava.cz

Příloha č. 1 – Dotazník

Dotazník

1. Pohlaví: muž ☐ žena ☐

2. Věk: 21-30 let ☐

31-40 let ☐

41-50 let ☐

50 a více let ☐

3. Vzdělání : základní ☐

střední ☐

vysokoškolské ☐

4. Jakým způsobem chráníme přírodu a krajinu? (min. 3 způsoby)

.....
.....

5. Jaké znáte kategorie ochrany přírody?

.....
.....

6. Jaké znáte naše národní parky?

.....
.....

7. Které z národních parků jste navštívil?

.....
.....

8. A za jakým účelem?

- a) Rekreaace ☐
- b) Poznání ☐
- c) Sport ☐
- d) Jen průjezd ☐
- e) Jiné.....

9. Jaké znáte Chráněné krajinné oblasti?

.....
.....

10. Které z Chráněných krajinných oblastí jste navštívil?

.....
.....

11. A za jakým účelem?

- a) Rekreaace ☐
- b) Poznání ☐
- c) Sport ☐
- d) Jen průjezd ☐
- e) Jiné.....

Děkuji za vyplnění mého dotazníku a za Váš čas, který jste jeho vyplňováním strávili.